

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

Prof. dr. Joško Božanić

**STUDIA MEDITERRANEA
SVEUČILIŠNI STUDIJSKI CENTAR ZA
INTERDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA**

**PRIJEDLOG
ELABORATA ZA OSNIVANJE CENTRA**

Split, ožujak 2006.

1. UVOD

1.1. Pretpostavke prijedloga za utemeljenje Sveučilišnog studijskog centra

Naša inicijativa temelji se na tri temeljne spoznaje:

1. Mediteranska Hrvatska

Hrvatska je maritimna mediteranska zemlja s najdužom morskobalobom na Mediteranu i posljednjim nedevasviranim arhipelagom u Europi. Ta činjenica do danas nije valorizirana kao razvojni potencijal Hrvatske.

2. Očuvanje identiteta razvojem

Hrvatska mora na europskoj i svjetskoj razini valorizirati sve svoje resurse kako bi opstala i sačuvala svoj identitet u procesu europske integracije i globalizacije.

3. Europski fondovi za razvoj utemeljen na znanju

Na tragu ideje o razvoju utemeljenom na znanju, nužno je iskoristiti predprisupne fondove za pokretanje sustavnog znanstvenog istraživanja koje će valorizirati hrvatske razvojne potencijale u europskom kontekstu. Upravo zbog toga što je mediteranska komponenta hrvatske nacionalne kulture zapostavljena, nužno je pokrenuti njenu valorizaciju i istražiti njen razvojni potencijal.

Te tri spoznaje temeljene su za pokretanje istraživačkog programa STUDIA MEDITERRANEA - INTERDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA, a iznenađujuće velik interes za ovu ideju, koji je rezultirao uključivanjem 12 projekata sa stotinjak suradnika iz 45 visokoškolskih i znanstvenih institucija iz Hrvatske i svijeta, potakao nas je da stvorimo organizacijsku formu koja bi mogla omogućiti funkcioniranje takva sustava. Ta forma je SVEUČILIŠNI STUDIJSKI CENTAR.

Polazište za utemeljenje Sveučilišnog studijskog centra za interdisciplinarna istraživanja STUDIA MEDITERRANEA (SMED) temelji se na spoznaji o postojanju mediteranskih kultura koje su nastajale stoljećima u okolnostima intenzivne komunikacije što ju je omogućavao medij mora. Hrvati su baštinici drevne dalmatske kulture koju su zatekli na istočnojadranskim obalama, a isto tako jedini su mediteranski narod u golemom slavenskom svijetu. Milenijsko pripadanje kulturnom krugu čije je središte bio Apeninski poluotok, omogućilo je interferencije na svim nivoima materijalne i duhovne kulture. U vremenu intenzivne globalizacije upravo je istočna obala Jadrana danas još uvijek nedovoljno istražen kulturni prostor u kojemu su zbog manjeg utjecaja globalnih nivelacijskih procesa suvremene zapadne civilizacije sačuvani mnogi modeli materijalne i nematerijalne jadranske kulture.

1.2. Pojava Filozofskog fakulteta

U posljednjih pet godina na Sveučilištu u Splitu pojavili su se studiji humanističkih i društvenih znanosti koje će početkom ove akademske godine 2005/6 prerasti u Filozofski fakultet. Već sada Filozofski fakultet sa svojih 2000 studenata, drugi je po brojnosti na Sveučilištu, a najatraktivniji za studiranje po broju prijavljenih studenata za upis na te studije.

Područja na kojima se temelji naše istraživanje jesu humanističke i društvene znanosti te smo sukladno toj činjenici upućeni najviše na suradnju s Filozofskim fakultetom u Splitu što potvrđuje i činjenica da je najveći broj voditelja projekata programa SMED-a s ovog fakulteta.

1.3. Zahtjev za integriranim sveučilištem

Bolonjski sustav studiranja, koji je ove akademske godine implementiran u hrvatsko visoko školstvo, ubrzao je proces približavanja europskim standardima studiranja i suočio nas sa izazovom velikih promjena.

Informatička revolucija i njome izazvana globalizacija nametnule su dinamiku življenja i stalnih mijena pri čemu permanentno učenje postaje načinom života. Znanje kao nacionalni resurs postajat će sve više vrijednost od najvećeg nacionalnog interesa. Razvoj utemeljen na znanju postaje slogan današnje, a imperativ opstanka sutrašnje Hrvatske. Po tome koliko će taj slogan postati stvarnost, mjerit će se sposobnost ovoga naroda da odgovori na izazov opstanka.

Novi Zakon o visokom školstvu u Hrvatskoj unio je radikalne promjene koje ubrzavaju procese integriranja sveučilišta. Bolonjski sustav tu integriranost podrazumijeva i stoga je integracija sveučilišta stvarnost koja je već na djelu.

Upravo na novoosnovanom Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, koji je nastao integracijom Odjela za humanističke znanosti i Visoke učiteljske škole, rodila se ideja o *Sveučilišnom centru za interdisciplinarna istraživanja*. Sedamnaest dvopredmetnih studijskih grupa koje sada postoje na Filozofskom fakultetu, već su kao takve proizvele iskustvo interdisciplinarnosti.

1.4. Timsko istraživanje

Interdisciplinarnost ili transdisciplinarnost postaje imperativ suvremene znanosti. Mnogi fenomeni suvremenog svijeta ne dađu se opisati valjano unutar samo jedne discipline. To je iskustvo koje je rezultiralo afirmacijom tzv. holističkog istraživanja društvenih, kulturnih i prirodnih fenomena.

Suvremena znanost pomakla je mnoge čvrsto definirane granice pojedinih znanstvenih disciplina, a neke granice, koje su do jučer odvajale pojedine discipline, izbljedjele su, a ponegdje i nestale. Neke znanstvene discipline, kao npr. antropologija, nezamislive su bez suradnje nekoliko različitih znanstvenih disciplina. Antropologija jest posebna disciplina ali uključuje i povezuje npr. sociologiju, etnologiju, psihologiju, povijest, lingvistiku, te čitava niza prirodoslovnih znanosti.

Suvremeni znanstveni rad sve više postaje timski, a timovi istraživača biraju se često po kriteriju raznovrsnosti pristupa fenomenu koji se istražuje. Takav timski rad utemeljen je najčešće na principu interdisciplinarnosti što podrazumijeva stalni dijalog i razmjenu iskustava među znanstvenicima raznih struka. Iskustvo istraživačke sinergije u temelju je najvećih otkrića u suvremenoj znanosti.

Suvremeno europsko visoko školstvo zahtijeva stalnu predavačku dinamiku s permanentnom izmjenom predavačkih modula, a znanost isto tako zahtijeva suradnju preko granica uskog specijalističkog područja ili znanstvene discipline.

Situaciju koju ovdje opisujemo valja promišljati dinamično, dakle u procesu, u neprekidnoj mijeni što je nameće velika struktura europske sveučilišne unije koje naša hrvatska sveučilišna zajednica postaje integralan dio i to znatno prije političke integracije Hrvatske u Europsku uniju. Hrvatska znanost već se nalazi u Univerzitetnoj Europskoj Uniji (UEU), da je za ovu priliku tako nazovemo, te već danas mora anticipirati procese koji će se sutra u društvu početi događati ulaskom Hrvatske u EU.

U takvoj konstelaciji odnosa, s perspektivom ubrzanih transformacija svih zatečenih i u navikama ukorijenjenih struktura i mentalnih sklopova, ustaljenih navika i navikom petrificiranih modela djelovanja i mišljenja, valja promišljati već danas nove mogućnosti povezivanja, integriranja, prekoračenja zadanih granica u traženju novih mogućnosti razvoja.

Formiranje tzv. centara izvrsnosti cilj je nove, u hrvatskoj znanstvenoj javnosti, deklarirane strategije našeg Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, a njihovo formiranje neće biti moguće bez timskog rada koji pretpostavlja sinergetsko povezivanje različitih disciplina na zajedničkom poslu kompleksnih znanstvenoistraživačkih programa i projekata.

2. RAZLOZI ZA POKRETANJE I CILJEVI SMED-A

2.1. Misija (ciljevi, svrha)

Inicijativa za formiranje Sveučilišnog studijskog centra temelji se na procjeni potrebe da se, u skladu s kratkoročnim i dugoročnim prioritetima razvoja Republike Hrvatske utemeljenom na znanju te u skladu s reformskim zahtjevima znanosti i visokoškolskog obrazovanja u Hrvatskoj, ponude novi organizacijski modeli znanstvenog istraživanja i poslijediplomskih studija koji će u uskoj povezanosti za istraživačkim projektima iz njih proizići. Ulazak u EU i njezin sustav znanstvenog istraživanja i visokoškolskog obrazovanja na poslijediplomskoj razini (specijalističkoj i doktorskoj) zahtijeva radikalne promjene organizacijskih modela, brzu prilagodbu, otvorenost prema stalnim promjenama, dinamične forme organizacije, povezanost preko granica odjela, fakulteta i sveučilišta, stalnu cirkulaciju nastavnika i studenata, spremnost za nepredvidljive ili teško predvidljive kombinacije studijskih modela.

Iz navedenoga proizlazi cilj koji najsžetije možemo definirati kao **odgovor na izazov vremena reforme visokoškolskog sustava u RH**. To vrijeme reforme, vrijeme velikog preuređenja hrvatskog sustava znanstvenog istraživanja i visokoškolske nastave određeno je sljedećim zahtjevima:

1. Implementacija bolonjskog procesa
2. Integracija sveučilišta
3. Europska i svjetska mobilnost nastavnika i studenata
4. Prioritet znanstvenog istraživanja u poslijediplomskom studiju
5. Zahtjev za tzv. interuniverzitetkim joint studies
6. Dostupnost predpristupnih fondova EU

Organizacijska forma Sveučilišnog studijskog centra, čija je bitna karakteristika povezivanje različitih područja istraživanja na razini Sveučilišta te na međusveučilišnoj i internacionalnoj razini, jest model zamišljen kao pilot projekt na

Sveučilištu u Splitu koji, ako uspije, može postati organizacijski uzor budućem integriranom sveučilištu. Program sa 12 projekata i oko stotinu suradnika iz četrdesetak visokoškolskih institucija od kojih je polovica iz inozemstva, veliki je izazov na kojemu će se provjeravati ovaj organizacijski model u pokušaju da odgovori izazovu reformskog vremena koje nas je već zahvatilo.

2.2. SMED – ustrojbeni jedinicu Sveučilišta

SMED se osniva s ciljem organiziranja, povezivanja i koordiniranja interdisciplinarnu znanstvenoistraživačke djelatnosti na Sveučilištu u Splitu. SMED je ustrojbeni jedinica Sveučilišta čija je osnovna djelatnost vezana za pokretanje vlastitih znanstvenoistraživačkih programa i projekata te povezivanje onih fakultetskih programa i projekata koji imaju interdisciplinarni karakter te mogu interferirati s projektima na područjima humanističkih i društvenih znanosti, koja su prioritetna područja centra SMED.

SMED će biti umrežen u europsku sveučilišnu mrežu te s te pozicije potiče i koordinira interdisciplinarnu istraživačku aktivnost i traži financijsku potporu za takvu aktivnost iz za to namijenjenih europskih fondova i domaćih financijskih izvora namijenjenih znanstvenoistraživačkoj djelatnosti.

2.3. Princip interdisciplinarnosti

Potrebno je na sveučilištu osigurati suradnju među različitim projektima i programima. Integrirano sveučilište, utemeljeno na ideji tzv. Bolonjskog procesa, zahtijeva otvaranja procesa integracije i interferencije različitih znanstvenoistraživačkih disciplina. Humanističke i društvene znanosti upućene su na međusobnu suradnju, ali isto tako sve će se u većoj mjeri pojavljivati interes za uzajamnom suradnjom ovih područja znanosti s tehničkim i prirodoslovnim područjima.

2.4. Povezanost istraživanja i poslijediplomskih studija

Sveučilišni studijski centar za interdisciplinarna istraživanja postat će tijesno povezan s poslijediplomskim studijima. Aktualna koncepcija doktorskih i specijalističkih studija promovirana je s pretpostavkom da će ovi studiji u najvećoj mjeri zavisiti od istraživanja na projektima u koja će biti uključeni budući znanstveni novaci. Model autonomnog znanstvenog profiliranja utemeljenog na ideji studentske mobilnosti i inicijativnosti ne trpi zatvorene i visokodefinirane obrazovne modele te su fleksibilni studijski modeli, koji nastaju u interfakultetskoj i interuniverzitetskoj programskoj kombinatorici, najpoželjniji.

2.5. Centar - otvoren sustav

Sveučilišni centar za interdisciplinarna istraživanja otvoren je i fleksibilan sustav koji u svakom trenutku može aktualizirati i generirati razne studijske kombinacije raspolažući studijskim potencijalom cijelog sveučilišta. To je posebno važno za mnoge nestandardne, netipične studije koje će generirati nove potrebe na tržištu znanja posebno tzv. *joint studies* - tip studija koji proizlazi iz ideje bolonjskog sustava studija utemeljenog na principu pokretljivosti studenata i nastavnika.

3. PRAVNI STATUS CENTRA

Statutarne odredbe Sveučilišta na kojima se temelji inicijativa

Prema članku 67. Statuta Sveučilišta u Splitu, predviđena je mogućnost osnivanja "Sveučilišnog studijskog centra koji je znanstveno-nastavna sastavnica sa statusom podružnice Sveučilišta preko koje sastavnice ili Sveučilište neposredno ustrojavaju i izvode studije, te razvijaju znanstvene i stručne djelatnosti u jednom ili više znanstvenih i stručnih polja ili interdisciplinarnih znanstvenih područja, te usklađuju te djelatnosti unutar Sveučilišta." (st.1).

"Sveučilišni studijski centar sudjeluje u pravnom prometu pod nazivom Sveučilišta i svojim nazivom" (st.2); "Sveučilišni studijski centar osniva se i ukida odlukom Senata"(st.3); "Sveučilišni studijski centar ima pročelnika kao člnika, te stručno vijeće u kojem sudjeluju nastavnici i znanstvenici koji sudjeluju u djelatnostima sveučilišnog studijskog centra" (st. 4); "Pročelnika sveučilišnog studijskog centra na prijedlog rektora imenuje Senat, uz prethodno pribavljeno mišljenje stručnog vijeća" (st. 5).

Na temelju citiranih stavova članka 67. Statuta nedvojbeno je da Sveučilište može osnivati nove ustrojbene jedinice kao svoje podružnice kada se za to ukaže opravdan razlog kao što je to u ovom slučaju kada je to nužno radi postizanje interdisciplinarnе suradnje na razini Sveučilišta te za pokretanje poslijediplomskih studija iz planirane Kulturne antropologije Mediterana koji bi se studij povezao s programom Centra: Studia Mediterranea - Interdisciplinarna istraživanja.

4. USPOREDIVOST S DRUGIM CENTRIMA

Prijedlog za utemeljenje sveučilišnog centra SMED temeljimo i na uvidu i usporedbi s drugim centrima sa sličnim programima.

4.1. Centar za interdisciplinarna i transdisciplinarna istraživanja

(Građevinski fakultet Sveučilišta u Splitu)

Centar je osnovan za područje tehničkih znanosti, a program rada nije dostupan na web-stranici. Prezentirani su naslovi publiciranih radova, projekata i znanstvenih skupova i radionica. Sudeći po naslovima izgleda da se interdisciplinarnost ostvaruje unutar područja tehničkih znanosti.

Prigovor da na Sveučilištu u Splitu nije potreban Sveučilišni studijski centar za interdisciplinarna istraživanja budući da takav Centar već postoji, nije održiv. U usporedbi s ovim Centrom na Građevinskom fakultetu, centar STUDIA MEDITERRANEA koji ovdje nudimo bitno drugačiji je i s njim uopće nije interferentan.

4.2. Centar za jadranska onomastička istraživanja pri Sveučilištu u Zadru

(onomastica.adriatica@unizd.hr)

Voditelj Centra je dr. Vladimir Skračić, docent na Odjelu za francuski jezik Sveučilišta u Zadru, a njegova zamjenica je dr. Dunja Brozović Rončević, ujedno i ravnateljica Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (Zagreb). Okuplja sveučilišne nastavnike i

istraživače kojima je u središtu istraživanja onomastika ili se u svojim istraživanjima bave onomastikom kao pomoćnom znanosti. Centar svoje temeljne znanstvene aktivnosti vodi uglavnom na dvije razine: 1) onomastička istraživanja jadranskih otoka i obale. Do sada je prikupljena i djelomice obrađena onomastička građa s otoka Pašmana. Planiraju se sustavna onomastička istraživanja na području ostalih zadarskih otoka (u prvome redu otok Ugljan) te otoka šibenskog i splitskog arhipelaga.

Centar Studia Mediterranea već je uspostavio vezu s ovim Centrom u zajedničkom poslu istraživanja toponimije srednjodalmatinskih otoka, a u sklopu projekta prof. dr. Joška Božanića *Halieutica Adriatica* - Filološka i antropološka istraživanja jadranske kulture.

4.3. Mediteranski centar Split (Split)

Ovaj Centar djeluje u sklopu Zavoda za graditeljsko naslijeđe Arhitektonskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu a osnovao ga je prof. dr. Jerko Marasović. Centar se bavi graditeljskim naslijeđem, a primarna mu je zadaća zaštita i obnova graditeljske baštine Splita i nekih jadranskih gradova i mjesta. Centar je doprinio obnovi desetak povijesnih građevina u Splitu. "Istraživanjima u Dioklecijanovoj palači dobiveni su brojni novi podaci kojima se dopunjuju znanja o njenu izvornom stanju. Podrumi Dioklecijanove palače, prije većim dijelom zasuti, danas su iskopani te se koriste za potrebe Splita. Istraživanja srednjovjekovnoga i novovjekovnoga graditeljstva s obrambenim sustavom pridonijela su dopunjavanju saznanja o razvoju grada Splita."

Ovakav Centar mogao bi biti zanimljiv za suradnju sveučilišnom centru SMED s obzirom na područje graditeljskog naslijeđa koje je također zanimljivo i ovdje predloženom Centru.

4.4. The Mediterranean Center for Arts and Sciences

(Siracusa na Siciliji mail@studyabroadsicily.com)

Ovaj Centar osnovan je s namjerom da ponudi studentima i znanstvenicima bogato kulturno i povijesno naslijeđe najvećeg mediteranskog grada Sicilije. S obzirom na povijest antičkog grada i očuvanu prirodu Centar u Sirakuzi nudi mediteranski atraktivnu istraživačku avanturu na području humanističkih znanosti i umjetnosti i istraživanja okoliša. Rad Centra predstavljen je sljedećim navodom: "The academic program at MCAS explores the diverse history of Mediterranean cultures and their artistic and architectural treasures, as well as the unique environmental aspects of the entire region. Each term students choose from a broad selection of courses ranging from Fine Arts and Humanities to Social and Environmental Sciences. Students participate in program and class excursions to places such as Mt. Etna, Agrigento, Taormina, Catania, Palermo, and the Aeolian Islands. Classes at MCAS are small and our international faculty is eager to share the expertise and passion for the Mediterranean World that brought them here. All courses are taught in English."

Ovo je primjer i za Centar koji predlažemo Sveučilištu u Splitu kako koristiti vlastitu kulturnu baštinu i prirodne atrakcije regije za privlačenje profesora i studenata iz inozemstva i tako internacionalizirati rad Centra. Istraživački program bit će povezan sa poslijediplomskim specijalističkim i doktorskim studijima i bit će ponuđeni ECTS bodovi stranim studentima prema modelu koji je praksa u MCAS što je vidljivo iz sljedećeg navoda: "The Mediterranean Center is also affiliated with many other

universities in the US and abroad. Students attending from affiliate universities will receive credit for their course work directly from their home institution, rather than Fairfield. Please see our list of affiliations on this website for information on whether your school is affiliated with MCAS."

Centar SMED imat će mogućnost čim se osnuje organizirati Summer School Programme za Northwestern University iz USA preuzimanjem organizacije ove škole koja se do sada odvijala 3 godine na Odjelu za humanističke znanosti u Splitu.

4.5. The Center for Mediterranean Civilizations

(Tel Aviv University www.tau.ac.il/humanities/cmc/)

Ovaj Centar u Izraelu bavi se poviješću, arheologijom, književnošću, mediteranskim jezicima, geografijom i kulturnom antropologijom. Dakle pokriva sva bitna područja kojima će se baviti i centar SMED. Za nas je posebno zanimljiv zbog organiziranja ljetnih radionica i konferencija na temu mediteranskih kultura. Uz to u programu predviđa studentsku mobilnost i međusveučilišnu suradnju: "providing fellowships for students and exchange programs, supporting the teaching of Mediterranean Languages, managing an international Internet site, and collaborating with other Mediterranean universities and research institutions through joint research projects and work programs.

4.6. Arcadia Center for Hellenic, Mediterranean and Balkan Studies and Research

(Atena www.arcadiacenter.edu.gr/)

Slično kao i MCAS u Sirakuzi, i ovaj Centar u Ateni računa na atraktivnost povijesnog naslijeđa i prirodne atraktivnosti da privuče znantsvenike i studente s američkih sveučilišta: "For more than 15 years the Arcadia Center for Hellenic, Mediterranean and Balkan Studies and Research has offered students of American institutions the opportunity to live and learn in Athens, Greece. Though frequently viewed as a destination for students of antiquity, Greece is equally exciting for students of the medieval and Byzantine world and for those interested in international relations, political science and contemporary literature. The somewhat modest course offerings of the initial semester in 1990 have now grown to reflect our continued commitment to Greece's history and culture, both past and present. The study of the Greek language has always been mandatory for students of the Center's semester programs."

Naši projekti koji se bave istraživanjem maritimne baštine, arheologije, graditeljskog naslijeđa, kulturne antropologije (od jezika do gastronomije) mogu isto tako biti zanimljivi u međusveučilišnoj i internacionalnoj razmjeni.

4.7. The Mediterranean Women's Studies Centre - KEGME

(Atena www.kegme.org.gr/)

Ovaj centar posebno nam je zanimljiv zbog programa rodnog istraživanja (gender research) koji je do nedavno bio posve zanemaren tip istraživanja odnosa među spolovima u kulturnoj antropologiji Mediterana. Iz njegovog programa izdvajamo sljedeći navod: "Currently, KEGME is focusing on action-oriented research; development projects for the economic empowerment of women; skills training,

networking and advocacy through new technologies (ICTs); capacity building for political leadership; conflict prevention and resolution; and the promotion of human rights, democracy and good neighbourliness in South East Europe and the Balkan region. KEGME je neprofitna i nevladina organizacija koja ima savjetnički status u Socijalnom vijeću UN-a (ECOSOC) i povezana je Ženskom mrežom Balkanskih zemalja za demokratizaciju i rješavanje konflikata

4.8. Islands and small states Institute

(Malta sas@um.edu.mt islands@um.edu.mt)

Centar se primarno bavi edukacijom. Organizira poslijediplomski studij u dvogodišnjem (full-time) i trogodišnjem (part-time) studiju. Studij se bavi prvenstveno problematikom malih otoka i malih otočkih država. Studij je antropološki i obrazuje stručnjake koji vode projekte i razvojne programe insularnih društava. Iz propozicija studija ističemo sljedeće: "The degree of Master of Philosophy (M.Phil.) will be awarded on the result of the examination of a thesis and an oral examination in the field of research relating to Islands and Small States Studies. A candidate may register for the course of studies leading to the degree of M.Phil. if s/he has obtained an honours degree, at the level of second class upper or higher, from this or another University in a subject which in the opinion of the Board of Studies is closely related to the theme of the candidate's research proposal."

4.9. Fondation des Etudes Méditerranéennes / Foundation for Mediterranean Studies

(Lycabettus Street GR-106 71 Athens, Greece, phone: 3636026/3638461)

Ova institucija podupire razne mediteranske znanstvenoistraživačke projekte na području istočnog Mediterana. Posebno je značajna za istraživanje ekosustava i okoliša. Iz programa izdvajamo sljedeći navod: "The Foundation provides publishing services to independent researchers and publishes at its own expense and under its supervision the studies carried out within the framework of several of its research programmes, documents, proceedings of the seminars and congresses organized by the Foundation, studies carried out by foreign and Greek scholars whose themes fall within the scope and areas of its interest. To date, more than one hundred titles have been published, covering a wide range of interests within the cognitive subjects of economics, statistics, sociology, political science, international relations, EU matters, cultural affairs. The Center for the Ecosystem Mediterranean Studies (*Centro de Estudos de Ecosistemas Mediterrânicos - CEEM*) is a R&D Unit whose aims are, research projects dealing with mediterranean ecosystems. Its domain involves distinct hierarchic levels, from natural ecosystems to the total human ecosystem (Naveh & Lieberman, 1993). Landscape and heritage studies can be also considered because of the close association with natural and human systems. The approach is essentially pluridisciplinar."

4.10. The Center for the Ecosystem Mediterranean Studies (*Centro de Estudos de Ecosistemas Mediterrânicos - CEEM*)

(Rua Romão Ramalho, 59, 7000 Évora, Šoanjolska)

Centar koji se bavi istraživanjem mediteranskog ekosistema. Istražuje interdisciplinarno okoliš te prirodnu i kulturnu baštinu. Iz programa izdvajamo sljedeće: "In detail, the scientific activity of the CEEM members have been concerned with: ecological factors in the mediterranean ecosystems; agrosystems studies as the

“montado” ones and particularly the study of alternative crops according to the PAC recommendations; landscape ecological studies; conservation of natural and human heritage; land use on a human perspective, in particular the relationships Man / Water; biomarkers studies in environmental health and ecotoxicology. From an economical perspective the projects and studies mentioned aim a better management of the agrosystems, particularly the “montado” ones, as well as a better improvement of old genetic crops and the new ones. These studies aim also an improvement of crop resistance to dryness and measures against desertification. Other studies allow a more balanced management of the cynegetic resources. A better knowledge of the natural drugs selection and extraction contribute to the strengthening of a pharmaceutical industry sector in expansion."

4.11. INSULA - International Scientific Council for Island Development

(c/o UNESCO / 1, rue de Miollis, 75015 Paris -FRANCE, insula@insula.org).

INSULA - UNESCO PROGRAMME radi podupiranja projekata za ekonomski i kulturni razvoj otoka. Koordinira partnere na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i internacionalnoj razini s ciljem razvoja i očuvanja okoline i kulturnih dobara otočkih zajednica. Nudi tehničku kooperaciju za pokretanje održivog razvoja s posebnim interesom za održanje kulturnih i ljudskih potencijala. Potiče razmjenu informacija i iskustva kroz brojne publikacije i knjige koristeći multidisciplinarnu mrežu koju čine njeni članovi.

5. DJELATNOST SMED-a

5.1. Pokretanje znanstvenoistraživačkog programa

Na Filozofskom fakultetu elaboriran je program STUDIA MEDITERRANEA – INTERDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA koji će preuzeti SMED kao vlastiti program. Kulturnoantropološka perspektiva istraživanja nudi prostor za susret i dijalog različitih znanstvenih disciplin i izazov je za toliko potrebnu sintezu koju pojedinačne znanosti ne mogu ostvariti unutar svojih strogo definiranih područja istraživanja.

Razlozi za predlaganje programa ovog Programa jesu sljedeći:

- Procjena da bi povezivanje srodnih projekata kulturnoantropološkog karaktera koji se ostvaruju na različitim područjima humanističkih, društvenih i njima srodnih znanosti omogućilo istraživačku sinergiju;
- Spoznaja da je odrednica KULTURNA ANTROPOLOGIJA najširi okvir za interdisciplinarni susret različitih istraživačkih projekata na području humanističkih i društvenih znanosti koje zanima istraživanje kulturne baštine Mediterana;
- Spoznaja da ovakav znanstvenoistraživački PROGRAM može biti atraktivan za poslijediplomski studij znanstvenim novacima koji unutar ovako kompleksnog i široko zamišljenog istraživačkog okvira mogu naći izazov za vlastito znanstveno istraživanje te iskusiti potencijal interferencije različitih istraživačkih područja, ali i definirati vlastiti znanstveni profil kako prema osobnom interesu i sklonosti, tako i prema kadrovskim potrebama Sveučilista u Splitu, a posebno njegova Filozofskoga fakulteta.

- ❑ Sveučilište u Splitu i po svome geografskom određenju i prema povijesnom kontekstu mediteranskoga grada Splita trebalo bi biti središte za istraživanje mediteranske komponente hrvatske nacionalne kulture, a **SMED - Sveučilišni studijski centar za interdisciplinarna istraživanja** na ovom sveučilištu najpozvaniježi je da takav znanstvenoistraživački program realizira u suradnji sa domaćim i stranim partnerima.

5.1.1. Sadržaj programa Studia Mediterranea - Interdisciplinarna istraživanja

5.1.1.1. Sažetak programa

Unatoč tome što je Hrvatska geografski izrazito maritimna zemlja, mediteranska je komponenta hrvatske nacionalne kulture danas marginalna. Program: STUDIA MEDITERRANEA pokrećemo s ciljem valorizacije mediteranske komponente europske i hrvatske kulture. U fokusu našega istraživanja prirodna je i kulturna baština jadranskog maritimnog prostora koji nikada u povijesti nije bio ugroženiji nego danas. Naš program određen je i lokalitetom iz kojega istražujemo fenomena Mediterana. Ta motrišna pozicija jest središte Adriatika – zaljeva Mediterana koji se najdublje od svih njegovih voda uvukao u kontinent Europe.

STUDIA MEDITERRANEA jest program interdisciplinarnog istraživanja materijalne i nematerijalne kulture u čijoj se raznolikosti može uočiti i zajedničke odrednice obuhvaćene pojmom što ga imenuje riječ Mediteran. Taj pojam označava ukupnost mentalitetnih, kulturoloških, lingvističkih i etnoloških pojavnosti koje profiliraju kulturno heterogen, ali ipak cjelovit transetnički i interregionalni društveni, geografski i povijesni entitet.

Mediteran je negativ otoka. Zapravo Mediteran jest insula - otok mora u oceanu kopna. Njegova likvidna narav jest njegova bit iz koje se mogu deducirati mnoge pojavnosti na svim razinama interpretacije. Vjerojatno nije slučajno što otac europske filozofije, Mediteranac, Thales iz Mileta imenuje upravo vodu elementom koji je u osnovi svega što jest.

Tri velike mediteranske kulture hebrejska, grčka i rimska temelj su zapadne civilizacije; Mediteran je, sve do industrijske revolucije, bio njenim središtem da bi danas postao njena margina. Danas je Mediteran mitologem kolektivne europske nostalgije za izgubljenim zavičajem što potvrđuje fenomen pokreta milijunskih turističkih masa prema njegovim obalama.

Program obuhvaća dvanaest projekata. Projekti su odabrani prema kriteriju holističkog pristupa istraživanju s ciljem da se u istraživačkoj sinergiji postigne odgovor na esencijalna pitanja koja se nameću trima aktualnim procesima: 1. europska integracija sa svojom dinamikom transnacionalnog i interkulturnog prožimanja; 2. akceleracija vremena izazvana informatičkom revolucijom; 3. globalizacija kao redukcija diverziteta svijeta.

Radi razmjene istraživačkih iskustava i sinteze, rezultati istraživanja provjeravat će se jednom godišnje na interdisciplinarnim znanstvenim skupovima te publicirati u znanstvenom časopisu „STUDIA MEDITERRANEA“.

5.1.1.2. Popis projekata

Program STUDIA MEDITERRANEA - INTERDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA uključuje 12 projekata koji su izabrani prema kriteriju međusobne interferencije i sadržajnog nadopunjavanja u interpretaciji i valorizaciji fenomena mediteranstva hrvatske i europske kulture i civilizacije.

5.1.1.2.1. Halieutica adriatica – filološko i antropološko istraživanje jadranske kulture

Prof. dr. Joško Božanić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 14, strani 8; ukupno 22.

5.1.1.2.2. Adrias kolpos: identitet i ekonomije Ilira i Grka na srednjedalmatinskom otočju

Dr. Branko Kirigin, Arheološki fakultet u Splitu

Suradnici: domaći 4, strani 9; ukupno 13.

5.1.1.2.3. Dalmatinsko kulturno ozračje 19. stoljeća

Prof. dr. Ljerka Šimunković, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 5, strani 3; ukupno 8.

5.1.1.2.4. Romanizmi u onomastici grada Splita

Doc. dr. Marina Marasović-Alujević, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 2.

5.1.1.2.5. Mediteran u renesansnim književnostima Slavena

Prof. dr. Slobodan Prosperov Novak, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 3, strani 4; ukupno 7.

5.1.1.2.6. Dalmatinski katastri u 19. stoljeću

Doc. dr. Nataša Bajić-Žarko, Državni arhiv u Splitu

Suradnici: domaći 2.

5.1.1.2.7. Prostorni identitet i razvoj hrvatskog Mediterana: od politike do prakse

Prof. dr. Zoran Roca, Universidad Lusofona, Lisabon

Suradnici: domaći 3, strani 2; ukupno 5.

5.1.1.2.8. Penelopa: Ženska strana mediteranskog univerzuma - Antropološka istraživanja

Dr. Silva Mežnarić, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

Suradnici: domaći 4, strani 1; ukupno 5.

5.1.1.2.9. Istočnojadranske umjetničke teme: umjetnost, politika, migracije, maritimno iskustvo

Prof. dr. Ivana Prijatelj-Pavičić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 6.

5.1.1.2.10. Glazbena kultura stanovnika južne Hrvatske

Prof. dr. Nikola Buble, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 6.

5.1.1.2.11. Graditeljsko naslijeđe Dubrovačkog područja

Prof. dr. Željko Peković, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 4.

5.1.1.2.12. Istraživanje korčulansko-dubrovačke brodogradnje i plovidbene baštine

Prof. dr. Roko Markovina, Fakultet strojarstva, elektrotehnike i brodogradnje

Sveučilišta u Splitu

Suradnici: domaći 3.

5.1.1.3. Broj voditelja i suradnika

Voditelji	Domaći suradnici	Strani suradnici	Ukupno
12	56	27	95

5.1.1.4. Područja istraživanja

1. Povijest književnosti	10. Povijest ribarstva	19. Arheologija
2. Usmena književnost	11. Povijest likovne umjetnosti	20. Arhitektura
3. Lingvistika	12. Geografija	21. Kulturna i socijalna antropologija
4. Stilistika	13. Demografija	22. Antropologija broda
5. Fonetika	14. Etnologija	23. Teorija broda
6. Dijalektologija	15. Etnomuzikologija	24. Ekologija
7. Leksikologija	16. Sociologija	25. Gastronomija
8. Povijest	17. Sociologija religije	
9. Povijest pomorstva	18. Arhivistika	

5.1.1.5. Institucije s kojih dolaze suradnici Programa

Hrvatske visokoškolske institucije	Strane visokoškolske institucije
Sveučilišta	Sveučilišta
1. Sveučilište u Splitu	1. L'Università di Bologna, Italija
2. Sveučilište u Zagrebu	2. Università degli studi Roma Tre, Rim, Italija
3. Sveučilište u Zadru	3. Università degli Studi "Gabriele D'Annunzio", Chieti-Pescara, Italija
4. Sveučilište u Osijeku	4. Università degli Studi "La Sapienza", Rim, Italija
Fakulteti i akademije	5. Dipartimento di beni culturali, Università degli studi di Lecce, Italija
1. Filozofski fakultet u Splitu	6. Università di Teramo, Italija
2. Katoličko bogoslovni fakultet u Splitu	7. Universiteit Utrecht, Nizozemska
3. Grafički fakultet Sveučilišta u	8. University of Birmingham, Engleska

Zagrebu	
4. Umjetnička akademija u Splitu	9. Sveučilište u Zürichu, Švicarska
5. Filozofski fakultet u Zagrebu	10. Filozofska fakulteta v Ljubljani, Slovenija
6. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, Split	11. Northwestern University, USA
8. Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku	12. Sveučilište u Krakowu
	13. Universidade Lusofona de Humanidades e Tecnologias, Lisabon, Portugal
	14. Sveučilište u Mariboru
Instituti, muzeji, arhivi, HAZU	Instituti i druge institucije
1. Institut za migracije i narodnosti, Zagreb	1. Osservatorio geologico di Coldigioco, Ancona, Italija
2. Institut za arheologiju u Zagrebu	2. Mirovni inštitut, Ljubljana
3. Brodarski institut, Zagreb	3. Institute of Archaeology, Paros/Atena
4. Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar"	4. Arheološki institut u Tirani, Albanija
5. Državni arhiv, Split	5. Istituto di Ricerca delle Fonti per la Storia della civiltà' Marinara Picena, S. Benedetto del Tronto, Italija
6. Ministarstvo pomorstva RH, Zagreb	6. Institute of Archaeology and Antiquity, University of Birmingham, Engleska
7. Pomorski muzej HAZU u Dubrovniku	7. Institutum Studiorum Humanitatis, Ljubljana, Slovenija
9. Muzej grada Trogira	8. Faculty of Arts and the Humanities, Utrecht Institute of Linguistics OTP,
10. Axis International, Zagreb	9. Bowdoin College, USA

Ukupno 45 institucija, 22 iz Hrvatske, od toga: 4 hrvatska sveučilišta, 7 fakulteta i akademija (5 na Sveučilištu u Splitu), 4 hrvatska instituta, 1 povijesni arhiv, 2 muzeja, HAZU; iz inozemstva 23 institucije (Italija, Engleska, Portugal, Slovenija, USA, Kanada), od toga 14 inozemnih sveučilišta, 8 instituta, 1 opservatorij.

5.1.1.6. Projekti u programu STUDIA MEDITERRANEA

5.1.1.6.1. Haliutica Adriatica – Filološko i antropološko istraživanje jadranske kulture

Voditelj: Prof. dr. sc. Joško Božanić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Sažetak

Termin halieutica (prema epu "Halieutica" što ga je u progonstvu na otoku Mljetu napisao grčki pjesnik Opian u 3. stoljeću) prikladan je za označivanje esencije našeg istraživačkog projekta budući da imenuje ribolov kao arhetipsko i egzistencijalno

zanimanje na prostoru Adriatika, a s njim i sav kontekst djelatnosti i modela života kojima je oblikovana adrianska forma mentis.

Najveći mediteranolog Fernand Braudel kaže da Jadran "i to analogijom, postavlja sve probleme koje obuhvaća studija o čitavome Sredozemlju". Prethodni naš projekt "Halieutica viškog arhipelaga" bio je utemeljen na istraživačkom principu pars pro toto – istraživanje insularnog mikrokozmosa Adriatika. Ovaj put primjenjujemo isti princip: Jadran je za ovo istraživanje mikrokozmos mediteranskog univerzuma. Naše prethodno istraživanje nije rezultiralo samo znanstvenom deskripcijom fenomena kojima smo se bavili. U to istraživanje uključili smo i ruku, tj. taktilni princip, što je zapravo sinegdoha za uključivanje ukupnog senzorijskog. Rezultat je bio spašavanje od zaborava arhetipske ribarske barke: gajete falkuše iz Komiže kojom smo, po prvi put na svjetskoj izložbi (EXPO 98 u Lisabonu), predstavili Hrvatsku kao mediteransku zemlju. Spašavanje tog tipa barke od zaborava značilo je i spašavanje jednog genotipa (brodo)graditeljske kulture Mediterana.

HALIEUTICA ADRIATICA – jezgri je projekt programa STUDIA MEDITERRANEA te kao takav reproducira njegovu složenost i sinergičnost u prožimanju njegovih 14 međusobno isprepletenih projekata. On obuhvaća ljudske djelatnosti koje se mogu podvesti pod ključne pojmove grčke filozofije: tehne i poiesis.

Ovo istraživanje pojavljuje se u trenutku radikalne redukcije kulturnog i prirodnog diverziteta pri čemu je Jadran, kao malo more, najugroženiji. Stoga ovaj projekt svoj puni smisao potvrđuje otvaranjem perspektive europske valorizacije jadranske prirodne i kulturne baštine kao resursa održivog razvoja koji računa na buduće generacije. Ovim projektom isprepleli smo niz filoloških i antropoloških disciplina s namjerom da u njihovoj sinergiji opišemo Adriatik i Mediteran na nov način. Povezali smo ovim projektom jezikoslovlje, književnost i niz antropoloških disciplina. Uključili smo, pritom, nespojiva područja u klasičnoj znanstvenoistraživačkoj nomenklaturi: od ribarstva, gastronomije i brodogradnje do lingvistike, poezije i filozofije unutar istraživačkog okvira koji, kao kulturna antropologija Adriatika, tu povezanost, ne samo opravdava, već i zahtijeva.

Suradnici (domaći)

1. Dr. sc. **Predrag Matvejević** – Università degli Studi "La Sapienza", Rim, Italija
2. Dr. sc. **Inoslav Bešker** – Università degli Studi "La Sapienza", Rim, Italija
3. Dr. sc. **Nenad Bobanac** – Brodarski institut, Zagreb
4. Mr. sc. **Ljubomir Kučić** – Ministarstvo pomorstva RH, Zagreb
5. Dr. sc. **Mislav Kukoč** – Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar"
6. Dr. sc. **Željko Mardešić** – Teološki fakultet, Sveučilište u Splitu
7. Prof. emeritus **Ivan Mimica** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
8. Dr. sc. **Velimir Salamon** – Grafički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
9. Dr. sc. **Vladimir Skračić** – Centar za jadranska onomastička istraživanja, Sveučilište u Zadru
10. Prof. dr.sc. **Ljerka Šimunković** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
11. Prof. **Gorki Žuvela** – Umjetnička akademija, Sveučilište u Splitu
12. **Gordana Galić**, asistentica – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
13. **Anita Runjić-Stoilova**, znanstvena novakinja – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu

14. **Marijana Tomelić**, znanstvena novakinja - Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu

Suradnici (strani)

15. Prof. dr.sc. **Wachtel, Andrew** – Northwestern University, USA
16. Prof. dr.sc. **Cocco, Emilio** – Università di Teramo, Italija
17. Dr.sc. **Kuzmanić, Tonči** – Mirovni Inštitut, Ljubljana, Slovenija
18. Dr.sc. **Vlasta Jalušić** – Mirovni Inštitut, Ljubljana, Slovenija
19. Prof. dr.sc. **Pamela Ballinger** – Bowdoin College, Brunswick, USA
20. **Cavezzi, Gabrielle** – Istituto di Ricerca delle Fonti per la Storia della civiltà Marina Picena, S. Benedetto del Tronto, Italija
21. Prof. dr. sc. **Steven Krauwer** – Faculty of Arts and the Humanities, Utrecht Institute of Linguistics OTS, Universiteit Utrecht, Nizozemska
22. Prof. dr. sc. **Maria Lucia de Nicolò** – Dipartimento di Storie e Metodi per la Conservazione dei beni Culturali, Facoltà di conservazione dei Beni Culturali, Università di Bologna – Sede di Bologna, Italija

5.1.1.6.2. Adrijski kolpos: identitet i ekonomije Ilira i Grka na srednjodalmatinskom otočju

Voditelj: Dr. sc. Branko Kirigin, Arheološki fakultet u Splitu

Sažetak

Kada je i kako počeo formativni period povijesnog doba u Hrvatskoj? Antički su Grci na tlu Hrvatske prvo stupili u vezu s ilirskim zajednicama na srednjodalmatinskim otocima. Projekt treba odgovoriti na pitanja kada, kako i zbog čega se to zbilo, odnosno utvrditi pozadinu grčke kolonizacije Hvara i Visa u 4. st. pr. Kr. Na ta pitanja dosadašnja istraživanja ne nude pouzdane odgovore jer se ta problematika nije kontinuirano proučavala, ni blizu kao u ostalim regijama na Jadranu.

Sistematski terenski pregled međunarodnih projekta «Hvar – arheologija mediteranskog prdjela» (1982. – 1997.), «Jadranski otoci» (1987. – 1996.) i projekta 0258004 (2004. – 2007.) kojima sam inicijator i jedan od voditelja, omogućuje izbor ključnih nalazišta koja bi dala odgovore na postavljena pitanja. Naime, pokazalo se da površinski terenski pregled (registrirano je preko 2000 nalazišta) nije dovoljan da bi se dobili traženi odgovori. Ti odgovori mogući su ako se primjeni holistička metodologija, to jest integrirana istraživačka strategija: geofizika, totalna stanica + GPS, stratigrafska iskopavanja (+ uzorci za C-14 datiranje, paleobotanički i paleozoološki materijal), GIS, CAD i 3D modela.

Projekt vremenski obuhvaća period željeznog doba (protohistorija), a prostorno otoke: Drvenik Veli i Mali, Trogir, Čiovo, Šolta, Brač, Hvar, Vis, Biševo, Svetac, Palagruža, Sušac, Lastovo, Korčula i zapadni dio poluotoka Pelješca. Sondažna iskopavanja obavila bi se u šest naselja (na Šolti, Braču, Hvaru i Visu), a sistematski terenski pregled na otocima Drveniku i Čiovu.

Takva istraživanja omogućila bi:

1. pouzdaniju klasifikaciju i datiranje arheoloških nalaza; 2. definiranje materijalne kulture domorodačkih zajednica; 3. pouzdanije definiranje ranijih nalaza s površinskog pregleda a time i praćenje procesa naseljavanja i demografskih kretanja na otocima; 4. utvrđivanje kontinuiteta željeznodobnih otočkih zajednica, promjena unutar pojedine i razlika među njima (koje i danas postoje), njihovu ekonomsku bazu, odnosno otočke biogeografije; 5. utvrđivanje kada domorodci počinju primjenjivati novu tehnologiju (željezo) i kada stupaju u kontakt s ostalim zajednicama na Jadranu i s Grcima; 6. utvrđivanje prvih otočkih povijesti.

Suradnici na projektu eminentni su stručnjaci iz Hrvatske i inozemstva (Slovenija, Italija, Albanija, Grčka, Švicarska i Engleska) što proširuje bazu za usavršavanje znanstvenih novaka uključenih u projekt, olakšava koncipiranje budućih istraživanja i garantira kvalitetu publikacija.

Suradnici (domaći)

1. Dr. sc. **Stašo Forenbaher** – Institut za antropologiju, Filozofski fakultet u Zagrebu
2. **Vedran Barbarić** – znanstveni novak, Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
3. **Tea Katunarić** – znanstvena novakinja, Umjetnička akademija u Splitu
4. **Maja Miše** – znanstvena novakinja, Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu

Suradnici (strani)

5. Prof. dr. sc. **Vincent Gaffney** – Institute of Archaeology and Antiquity, University of Birmingham, Engleska
6. Prof. dr. sc. **Alan Johnston** – Institute of Archaeology, University College London, Engleska
7. Prof. dr. sc. **Božidar Slapšak** – Oddelek za arheologiju, Filozofska fakulteta v Ljubljani, Slovenija
8. Prof. dr. sc. **Grazia Semeraro** – Dipartimento di beni culturali Università degli studi di Lecce, Italija
9. Prof. dr. sc. **Phillipe Della Casa**; Abteilung Ur – und Fruhgeschiche, Sveučilište u Zürichu, Švicarska
10. Dr. sc. **Brian Bass** – Abteilung Ur - und Fruhgeschiche, Sveučilište u Zürichu, Švicarska
11. Dr. sc. **Lorenc Bejko** – Arheološki institut u Tirani, Albanija
12. Dr. sc. **Dora Katsonopoulou** – The Paros and Cyclades Insitute of Archaeology, Paros/ Atena
13. Prof. dr. sc. **Alessandro Montanari**; Osservatorio geologico di Coldigioco, Ancona, Italija

5.1.1.6.3. Dalmatinsko kulturno ozračje 19. stoljeća

Voditeljica: Prof. dr. sc. Ljerka Šimunković, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Sažetak

Na projektu koji je internacionalan (hrvatsko-talijanski) i interdisciplinaran (povijest, jezik, književnost, sociologija, gospodarstvo itd.) bit će istražena i obrađena uglavnom rukopisna građa koja se odnosi na 19. stoljeće. Zadatak je

projekta sustavno istražiti izvornu povijesnu građu dalmatinskog područja 19. st. koja je hrvatskoj znanstvenoj i široj javnosti malo poznata jer je nedostavno obrađena. Kako ona predstavlja vrlo važan segment hrvatske historiografije, cilj je projekta sakupiti rukopise rasprava, studija, eseja, pisama i slične građe koja se odnose na intelektualce toga vremena. Ta je građa razasuta u brojnim inozemnim i domaćim institucijama i teško je dostupna, a dodatnu poteškoću predstavlja to što je najveći dio građe pisan talijanskim jezikom. Stoga će se transkribirati, znanstveno komentirati i prevesti neki od najvrednijih tekstova pisanih na starotalijanskom, kako bi postali dostupni i hrvatskim znanstvenim krugovima. Obavit će se jezična analiza te starije i dijalektalne varijante talijanskog jezika na svim razinama (ortografskoj, fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj). Izradit će se glosar tog specifičnog arhaičnog leksika koji će sadržavati situacijski kontekst, godinu javljanja kao i prijevod na hrvatski jezik, što će budućim znanstvenicima znatno olakšati snalaženje u sličnim zahtjevnim tekstovima. Izradit će se terminološki glosari posuđenica i popisi lingvističkih kalkova nastalih hrvatsko-talijanskim jezičnim dodirima. Obavit će se i iscrpne analize društvenih i gospodarskih prilika toga vremena.

Budući da je najveći dio te građe na talijanskom jeziku, dolazilo je, a dolazi još i danas do pogrešnih vrednovanja od strane nekih znanstvenih krugova u inozemstvu, ali i u Hrvatskoj, koji njezin značaj i dosege priključuju isključivo talijanskoj ili nekoj drugoj kulturi, a odriču joj svaku pripadnost hrvatskom nacionalnom biću. S obzirom na proces opće globalizacije te pristupanju Hrvatske širim integracijskim sklopovima, jedan od nacionalnih prioriteta jest upravo znanstveno korektno i što iscrpnije vrednovanje hrvatske kulturne baštine kao bitnoga dijela nacionalnog identiteta. S povijesnog i jezičnog stajališta, Jadransko je područje posebno osjetljivo i važno jer predstavlja most kojim su se odvijali recipročni kontakti između sredozemnih i srednjoeuropskih kultura unutar Mediterana.

Suradnici (domaći)

1. Prof. dr. sc. **Joško Božanić** – Filozofski fakultet u Splitu, Sveučilište u Splitu
2. Dr. sc. **Nataša Bajić-Žarko** – Državni arhiv u Splitu
3. **Snježana Bralić** – znanstveni novak; Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
4. **Katarina Dalmatin** – znanstveni novak; Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
5. **Maja Kezić** – znanstveni novak; Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu

Suradnici (strani)

6. Prof.dr.sc. **Antonio Sorella** – Università degli Studi "Gabriele D'Annunzio", Chieti-Pescara, Italija
7. Prof. dr. sc. **Simona Costa** – Università degli Studi Roma Tre, Italija
8. Prof. dr. sc. **Rita Tolomeo** – Università degli Studi "La Sapienza", Rim, Italija

5.1.1.6.4. Romanizmi u onomastici grada Splita

Voditeljica: Doc. dr. sc. Marina Marasović-Alujević, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Sažetak

U projektu će biti opisani toponimi i antroponimi, a od etnonima oni koji su konverzijom postali prezimenima (tip Spalatin) ili oni kojima se u osnovi nalazi etnonim (tip Puizina). Kao što je naslovom istaknuto, istraživanjem će biti obuhvaćeni oni splitski onomastički leksemi kojima su u strukturi znaka prepoznatljivi romanski jezični elementi kao posljedica višestoljetnih dodira hrvatskoga jezika s romanskim idiomima i to s onima s kojima je splitski idiom bio u neposrednom dodiru. U projektu će ovi leksemi biti opisani onako kako su se javljali na cijeloj vremenskoj okomici od njihove pojave u pisanim dokumentima približno od XII. stoljeća pa sve do našeg vremena. Prateći ih u vremenskom slijedu otkrivat ćemo jezičnu energiju jezika koji makar različiti i po genetskim i po tipološkim osobinama dokazuju svojim prožimanjem povezanost kultura mediteranskog prostora. Usporedno s tim istraživanja će obuhvatiti i toponime drugog porijekla kako bi sakupljena građa poslužila za jednu cjelovitu studiju splitske toponimije koja bi rezultirala knjigom. Leksemi će biti opisani najprije prema onomastičkoj vrsti kao toponimi i kao antroponimi. Od toponima to su npr. nazivi za gradske četvrti i za mikrolokalitete, a od antroponima prezimena kao najprepoznatljiviji sloj antroponomastičkog leksika, zatim osobna imena i nadimci, osobni i obiteljski. U svakoj će vrsti leksemi biti podijeljeni u skupine kao tuđice, dakle leksemi s romanskim elementima na svim jezičnim razinama i kao posuđenice, dakle leksemi s prilagodbom aloglotskih fonoloških i morfoloških osobina fonološkim i morfološkim osobinama hrvatskog idioma. Posebno će biti izdvojeni tzv. hibridni leksemi, tj. oni s prepoznatljivim signalima dvaju jezika u strukturi znaka. Od toponima to su npr. oni tipa Sustipan s refleksom dalmatoromanskog pridjeva sanctus i imena oblikovanog splitskom čakavštinom, a od antroponima oni s aloglotskom osnovom i hrvatskim sufiksom (tip Despalatović) i oni s hrvatskom osnovom i romanskim sufiksom (tip Mladineo). Analiza će pokazati da su promjene u etničkoj strukturi splitskog stanovništva od srednjeg vijeka naovamo promijenile i odnos aloglotskih i idioglotskih jezičnih elemenata u strukturi onomastičkih znakova, ali zbog razlika jezične prirode između toponima i antroponima na različit način u svakoj vrsti ovih leksema. Splitski onomastički leksik nije još opisan kao jezični sustav. Otud potreba da se to učini i s lingvističkog i sa sociolingvističkog stajališta.

Suradnici (domaći)

1. Prof. dr. sc. **Živko Bjelanović** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
2. Dr. sc. **Maslina Ljubičić** – Filozofski fakultet u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu
3. **Katarina Granić** – znanstveni novak; Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu

Suradnici (strani)

4. Prof. dr. sc. **Dunja Jutronić** – Sveučilište u Mariboru, Slovenija

5.1.1.6.5. Mediteran u renesansnim književnostima Slavena

Voditelj: Prof. dr. sc. Slobodan Prosperov Novak, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Sažetak

Temeljna istraživanja na projektu *Mediteran u renesansnim književnostima Slavena* obavit će se u materijalu hrvatske književnosti, umjetnosti i znanosti XV. i XVI. stoljeća, zatim na građi drugih slavenskih književnosti: poljske, češke, slovenske, ukrajinske, crnogorske... Istraživanja će krenuti od svijesti kako su sve ove književnosti, a posebno njihovi rani dodiri s talijanskim humanizmom i renesansom vrlo slabo poznate u zapadnoj Europi i kako je njihovo sudioništvo u humanizmu i renesansi uglavnom nepoznato i nije uključeno niti u opće preglede i priručnike niti mu je posvećena pozornost u temeljnim istraživanjima. Posebna pažnja bit će posvećena u novije vrijeme otkrivenim, a prije nepoznatim tekstovima hrvatske renesanse: Kotruljevićevom spisu *De navigatione*, Marulićevoj erotskoj poeziji, Vetranovićevoj drami *Historija od Dijane*, stihovima i prozama Nade Bunić te novim iskustvima s tekstovima Julija Camilla i Franje Petrića. Posebno će biti proučene istovremenosti hrvatskog i poljskog humanizma, istražiti će se sva važnija iskustva češke, slovačke i moravske te slovenske renesanse. Bit će obrađeni humanistički krugovi na dvorovima u Budi, Krakovu i Pragu pri čemu će se kao cjelina, a s obzirom na sve važnije književne žanrove, obraditi materijal koji je nastajao u kulturnim sredinama koje se inače nazivaju *Slavia romana*. Stanovita energija bit će usmjerena i prema naznakama humanizma i renesanse u krugu nazvanom *Slavia orodoxa* pri čemu će se obraditi sudbina izbjeglih grčkih humanista u Rusiji, počeci predrenesanse u Crnoj Gori i u drugim balkanskim sredinama. Posebno će se istražiti i osobe koje su u XX. stoljeću pridonijele znanju o nekim aspektima ove teme pa će se tako obraditi opusi Ilije Goleniščev Kutuzova, najboljeg poznavaoca ove teme, a onda Bogdana Radice i njegovih tekstova o hrvatskom mediteranizmu. Kada bude završena, studija će prvi put na jednom mjestu objediniti inače golemi i slabo poznati materijal o slavenskom udjelu u europskoj renesansi pri čemu će na kraju bjelodanim pokazati kako se prvo pravo institucijsko, estetsko, ali i etičko približavanje Europi kod tih naroda dogodilo upravo u vrijeme renesanse. Udio Hrvata u približavanju Slavena Europi u renesansi je toliko velik da se ni po kvaliteti, a niti po kvantiteti ne može usporediti ni s jednim srodnim pokretom u slavenskih naroda, tek donekle s renesansom kakvu su poznavali Česi i Poljaci.

Suradnici (domaći)

1. Prof. dr. sc. **Jevgenij Paščenko** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
2. Prof. dr. sc. **Ennio Stipčević** – Hrvatski studiji, Filozofski fakultet, Sveučilište Zagrebu
3. Prof. dr. sc. **Milovan Tatarin** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Osijeku

Suradnici (strani)

4. Prof. dr. sc. **Naum Panovski** – Rhode Island College, USA
5. Prof. dr. sc. **Trevol Joachims** – New York
6. Prof. dr. sc. **Maciek Czerwinski** – Sveučilište u Krakovu
7. Prof. dr. sc. **Roberto Valle** – Università degli Studi "La Sapienza", Rim, Italija

5.1.1.6.6. Dalmatinski katastri 19. stoljeća

Voditeljica: Dr. sc. Nataša Bajić-Žarko, Državni arhiv u Splitu

Sažetak

Izvorno povijesno gradivo dalmatinskih katastara iz prve polovice 19. st. znanstvenoj i široj javnosti malo je poznato, a predstavlja iznimno važan kulturno-povijesni segment

cjelokupne hrvatske historiografije. Usprkos neprocjenjivoj važnosti ovog pisanog i kartografskoga gradiva, ono je do danas ostalo gotovo neistraženo.

Gradivo katastra Dalmacije čuva se u Arhivu mapa za Istru i Dalmaciju Državnog arhiva u Splitu, a sastoji se od pisane i kartografske dokumentacije. Sadržava niz podataka koji pružaju mogućnost za čitav niz povijesnih istraživanja, bilo povijesno-zemljopisnih istraživanja prostora ili povijesti mjerništva i geodezije. Posebno treba istaknuti da je katastar gradskoga područja nezamjenjiv za proučavanje razvoja dalmatinskih gradova u 19. stoljeću i ranijih razdoblja.

U sklopu ovog projekta analizirat će se najvažniji katastarski dokument koji su temeljni izvor za realizaciju ovog projekta. Kao izvor posebno su važni originalni katastarski planovi koji su izrađeni za svaku urbanu cjelinu posebno. Uz planove, posebnu dokumentaciju predstavljaju upisnici čestica zemalja i čestica zgrada. Operat porezne procjene predstavlja najvrjedniju katastarsku povijesnu dokumentaciju.

Na osnovi analize navedenih katastarskih izvora izradit će se cjelovita demografska slika pojedinih dalmatinskih gradova na temelju čega će se moći precizno pratiti demografska dinamika, socijalna i gospodarska moć pojedinih obitelji, zanimanje stanovništva, rodbinske veze itd.

Izradit će se gospodarske karte s iskazom načina korištenja površina te političko-gospodarska statistika s detaljnim opisom obrađivanja te prosječni godišnji prihodi obrađenog zemljišta. Detaljno će se analizirati graditeljstvo i prostorno planiranje te fizičke promjene nastale tijekom razvitka i prostornog širenja. Na temelju pisanih i kartografskih povijesnih izvora izradit će se povijesne karte i njihove rekonstrukcije.

Kao rezultat rada na projektu izradile bi se monografije gradova s reprodukcijama katastarskih zemljovida i relevantnim podacima temeljenim na katastarskim izvorima. Navedenim projektom, reprezentativnim izdanjima na najbolji način će se predstaviti bogato katastarsko gradivo.

Suradnici (domaći)

1. Dr. sc. **Mirela Slukan Altić** – Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar"
2. Dr. sc. **Fani Celio Cega** – Muzej grada Trogira

5.1.1.6.7. Teritorijalni identitet i lokalni razvoj u hrvatskom Mediteranu

Voditelj: Prof. dr. sc. Zoran Roca, Universidad Lusofona, Lisabon

Sažetak

Potreba za (re)afirmacijom lokalnih i regionalnih identiteta u eri globalizirane ekonomije i kulture u centru je pažnje razvojnih istraživanja i politike od ranih devedesetih godina, a promiče je Europska Unija kao ključni element «Europe regija». Međutim, velik je jaz između političkog diskursa u prilog jačanju identiteta i stvarnosti, posebice u manje razvijenim, ali atraktivnim dijelovima mediteranskih zemalja poput Portugala, Španjolske, Italije, Grčke i Hrvatske, koje muče degradacija pejzaža i problemi okoline zbog nereda u korištenju prostora te gubitak ekonomske snage, socijalne stabilnosti i kulturne autentičnosti zbog najezde globaliziranih dobara, usluga i vrijednosti.

U tom kontekstu, mediteranski dio Hrvatske suočen je s izazovom bez presedana: kako afirmirati i vrednovati svoj identitet u svjetlu ekonomskih i kulturnih promjena izazvanih sve većom potražnjom i pritiscima na jadransku obalu i otoke iz kontinentalne Europe i drugih dijelova svijeta? Kako utvrditi koje obilježje mediteranskog identiteta Hrvatske valja zaštititi, ojačati ili učiniti «kompetitivnijim»? Kako pratiti i ocijeniti «poželjnost» obilježja identiteta u odnosu na lokalne, regionalne i nacionalne razvojne ciljeve? Štoviše, tko su legitimni «čuvari» prostornog identiteta?

U traženju odgovora na takva pitanja Projekt će (i) proučiti koncepcijska pitanja i analitičke dileme koje prate jaz između diskursa o afirmaciji identiteta i stvarnosti koja to poništava, (ii) procijeniti promjene u prostornom identitetu mediteranske Hrvatske te (iii) utvrditi ulogu lokalnih i regionalnih nosilaca promidžbe identiteta kao resursa održiva razvoja. Projektne aktivnosti se zasnivaju na analitičkom modelu kojeg je razvio CEGED iz Lisabona, koji pod prostornim identitetom podrazumijeva «pejzažne osobine i način života svojstvene svakoj regiji i lokalitetu», adaptiranom na prirodni, društveni, gospodarski i kulturni kontekst hrvatskog Mediterana. Primjena tog modela temeljit će se na makroskopski utvrđenoj stvarnosti i participativnim pristupima snimanju spoznaja, vrednovanja i prakse nosilaca lokalnog i regionalnog razvoja.

Projekt će pridonijeti temeljitijem razumijevanju i operacionalizaciji prostornog identiteta kao razvojnog pitanja. Kratkoročno, tj. do kraja Projekta, proizvesti će se strateški relevantne metode i instrumenti za socioekonomsku dijagnostiku, prostorno planiranje i kreiranje politika regionalnog razvoja, kao i niz preporuka za poticanje lokalnog/regionalnog poduzetništva i društvenih inovacija. Projekt će također postaviti koncepcijsko-metodološke osnove za otkrivanje i rješavanje sukoba, te za poticanje sinergije među lokalnim i globalnim nosiocima srednjoročnih i dugoročnih promjena u prirodnim i kulturnim pejzažima i načinu života u hrvatskom Mediteranu.

Suradnici (domaći)

1. Mr. sc. **Sanja Crnković-Pozaić** – Axis International, Zagreb
2. Dr. sc. **Ivo Nejašmić** – Institut za migracije i narodnosti, Zagreb
3. Dr. sc. **Maria de Nazare Roca** – Fakultet društvenih i humanističkih znanosti, Lisabon, Portugal

Suradnici (strani)

4. Prof. dr. sc. **Armando Montanari** – Università degli Studi "Gabriele D'Annunzio", Chieti-Pescara, Italija
5. Prof. dr. sc. **Jose Antonio Oliveira** – Universidade Lusofona de Humanidades e Tecnologias, Lisabon, Portugal

5.1.1.6.8. Penelopa - Ženska strana mediteranskog univerzuma - Antropološke studije

Voditeljica: Prof. dr. sc. Silva Mežnarić, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

Sažetak

Ženska odnosno rodna strana mediteranskog univerzuma posljednjeg je desetljeća doživjela pravu znanstvenu ekspanziju. Na tom polju nastaju znanstvene institucije (MIGS - Mediterranean Institute of Gender Studies na Cipru, MCAS - Mediterranean Centre for Arts and Sciences u Syracusi) koje u svojim istraživačkim i obrazovnim programima povezuju srodna područja istraživanja, inače povezana sa ženom Mediterana: dijasporu, migracije, reprodukciju, patrijarhalnost, modernizaciju, gospodarstvo, lokalnu samoorganizaciju, religiju. Hrvatska do sada ne samo da nema niti jedne istraživačke organizacije ili programa na tim područjima; nema niti jednog istraživačkog projekta koji bi se, posebice na toposu hrvatskog Mediterana, posvetio rodnim odnosno ženskim studijama. Prepoznavši tu neopravdanu prazninu, istraživački program: *Studia Mediterranea* odlučio je otvoriti područje istraživanja roda i ženske strane antropologije Mediterana te ključne uloge žena u formiranju socijalnog kapitala.

Hipoteza: na (hrvatskom) Mediteranu ključne privredne i socijalne aktivnosti rodno su označene; asimetrična te patrijarhalno označena distribucija uloga povezana je s pravcem i učinkovitošću razvoja socijalnog kapitala.

Rodno se odnosi na konstelaciju pravila, uloga i identiteta koji propisuju što i kako činiti pojedincima u njihovim socijalnim ulogama "žena" i "muškaraca". Socijalni kapital je neinstitucionalizirana društvena norma koja stvara i promovira suradnju između dvaju ili više socijalnih aktera. A akteri su:

ON koji je plovio, ribao, odlazio u svijet, (na)vraćao u stari kraj, mijenjao navike, društva; ONA koja je ostajala, održavala potrebnu mrežu lokalnih i obiteljskih odnosa.

Svrha: istraživanje je eksploracijsko i deskriptivno. Osnovna mu je ambicija odgovoriti na pitanja "što" (je područje istraživanja) i "kako" (funkcionira u datom okolišu). Tome primjereno definiraju se ciljevi, metode te način provjere rezultata istraživanja.

Ciljevi: popisati, formulirati neistražene probleme kako bi se pristupilo sistematskim istraživanjima rodnog u hrvatskoj mediteranskoj baštini i sadašnjosti funkcioniranja socijalnog kapitala.

Očekujemo da ćemo se upoznati s osnovnim izvorima podataka, razviti utemeljenu mentalnu sliku fenomena "rodnog" na hrvatskom Mediteranu, generirati skupove ideja, teorija i koncepata te veze među njima, odrediti mogućnost sljedećih istraživanja, formulirati teme za daljnja istraživanja te razviti za to primjerene tehnike ispitivanja.

Suradnici (domaći)

1. Mr. sc. **Jasna Gardun** – Filozofski fakultet u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu
2. Dr. sc. **Antun Pavešković** – HAZU, Zagreb
3. **Jelena Novaković** – znanstveni novak; Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
4. Mr. sc. **Nataša Paradžik Braić** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu

Suradnici (strani)

5. Prof. dr. sc. **Svetlana Slapšak** – Institutum Studiorum Humanitatis, Ljubljana, Slovenija

5.1.1.6.9. Istočnojadranske umjetničke teme: umjetnost, politika, maritimno iskustvo

Voditeljica: Prof. dr. sc. Ivana Prijatelj-Pavičić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Sažetak

Višestoljetne političke veze i kulturna interakcija između dviju jadranskih obala, pomorska orijentacija i iskustvo mora na istočnojadranskoj su obali imali snažnog odraza na likovnu umjetnost. Stoga je projekt zamišljen kao istraživanje načina na koji su se kulturni, teritorijalni i nacionalni identiteti istočne obale Jadrana očitovali i iščitavali unutar istočnojadranske umjetničke proizvodnje u razdoblju od XIV. stoljeća do danas. Ova se složena tema može sagledati u najrazličitijim razinama, od životopisa umjetnika, preko analize kritičke i teorijske literature, te od tzv. visoke umjetnosti pa do dječjeg stvaralaštva. Primjerice, u okviru projekta bit će istraživano pitanje teritorijalnog, nacionalnog i umjetničkog identiteta i kritičke recepcije velikih hrvatskih umjetnika-emigranata porijeklom s istočne obale Jadrana zvanih Schiavoni, a posebice odraz nacionalnih ideologija i političkih kretanja u njihovoj kritičkoj fortuni.

More i pomorstvo ključne su odrednice istočnojadranskog identiteta. Stoga se u okviru projekta obrađuje pomorska ikonografija u umjetnosti istočne obale Jadrana, s naglaskom na primjerima iz dalmatinske umjetnosti od vremena srednjeg vijeka do XXI. stoljeća. Predviđeno je i proučavanje teme mora u dječjem umjetničkom stvaralaštvu.

More, ribe, ribari, brodovi, morske vedute bili su ključni motivi moderne dalmatinske umjetnosti. Planira se istraživanje slikarstva i kiparstva u Splitu od prijelaza XIX. stoljeća do 1945. godine koje bi obuhvaćalo i obradu onodobne splitske građanske sredine. Osim tretiranja tema iz slikarstva u okviru navedenih podtema, predviđaju se i studije o slikarstvu na istočnoj obali Jadrana, od dalmatinske slikarske škole preko renesansnog i baroknog slikarstva do slikarstva ikona. Rezultat istraživanja unutar prijavljenog projekta bi trebao biti više znanstvenih radova, skupova i priloga na znanstvenim skupovima, izložbi iz tematike istočnojadranskog, hrvatskog, mediteranskog kulturnog nasljeđa te vrednovanje i aktualiziranje tog nasljeđa u suvremenoj edukaciji.

Suradnici (domaći)

1. Dr. sc. **Ivon Hicela** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
2. Dr. sc. **Duško Kečkemet** – umirovljenik
3. Mr. sc. **Dubravka Kušević** – Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu
4. Mr. sc. **Daniela Matetić Poljak** – Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Splitu
5. Mr. sc. **Dunja Pivac** – Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu
6. Mr. sc. **Ita Praničević Borovac** – Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

5.1.1.6.10. Glazbena kultura stanovnika južne Hrvatske

Voditelj: Prof. dr. sc. Nikola Buble, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

Sažetak

Projekt je od posebnog kulturološkog značaja, glede očuvanja, razvoja i promicanja glazbene kulture južne Hrvatske, za područje vezano uz Jadransko more – obalu i otoke. Cilj projekta je razotkrivanje i predočenje posebnog, a onda i zajedničkog u glazbenom identitetu južne Hrvatske u odnosu na susjedne glazbene kulture kako bi se taj i takav identitet mogao sagledati u svekolikom nacionalnom, mediteranskom i najposlije u europskom kontekstu. Realizacija navedenog imati će pozitivan učinak i na glazbeni odgoj i obrazovanje, a spoznaja znanstvenih činjenica doprinijeti će boljem razumijevanju te rješavanju negativnih posljedica demografske prestrukturacije stanovnika. U odnosu na cilj projekta proizlaze i konkretni zadaci: 1. sakupljanje, podjednako, živih primjera i arhivske građe, tzv. autorske i narodne glazbe; 2. osluškivanje glazbe kao oblika komunikacije među ljudima, prepoznavanje, u njezinoj pojavnosti, višestrukog simboličnog značenja; 3. istraživanje i znanstvena obrada glazbene kulture u svim oblicima njezina postojanja, istraživanje formalnih i sadržajnih promjena u glazbenom svijetu svekolikog stanovništva, a ne samo u glazbenom svijetu - socijalnim, geografskim ili nekim drugim mjerilima odredivih pojedinaca i skupina, te analiza slojevitosti glazbenog poslanja „u kulturi ili kao kulture“; 4. proučavanje koegzistencija glazbenih zvukova s različitih područja i povijesnih razdoblja koja odražavaju faze razvoja glazbene kulture dijela Hrvata u ovisnosti o autohtonim geografskim i psihološkim te kulturološkim i sociološkim značajkama. Slijedom navedenog projekt nudi: identifikaciju, bitnih obilježja, nastalih i nastajućih glazbenih promjena, kako na globalnom planu južne Hrvatske tako i u mikroregijama unutar nje; sustavnu i cjelovitu teorijsku i empirijsku obradu i analizu aspekata glazbene kulture koji se očituju u različitim segmentima društvene zbilje, glazbe i glazbovanja; propitkivanje vrijednosnih orijentacija prema glazbi; kritičku prosudbu ranijih segmentalnih istraživanja na tlu južne Hrvatske; te iznalaženje povijesno-socijalnih problema glazbene kulture u svjetlu dinamičkog određivanja tradicije. Društveni značaj projekta vidimo u tome što predviđena širina suvremenog etnomuzikološkog pristupa aplicira na glazbenu kulturu južne Hrvatske.

Suradnici (domaći)

1. Mr. sc. **Snježana Dobrota** - viši predavač, Filozofski fakultet u Splitu
2. Mr. sc. **Vedrana Mirin-Ćurin** – viši predavač, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu
3. Prof. dr. sc. **Mirjana Sirišćević** – Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu
4. Prof. dr. sc. **Mirjana Škunca** – Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu
5. Mr. sc. **Ivana Tomić-Ferić** – viši predavač, Filozofski fakultet u Splitu
6. **Jelena Buble Paškalin** – znanstveni novak, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

5.1.1.6.11. Graditeljsko naslijeđe dubrovačkog područja

Voditelj: Doc. dr. sc. Željko Peković, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

Sažetak

Projekt obuhvaća sistematsko istraživanje i obradu graditeljskog naslijeđa Dubrovnika i dubrovačkog područja. Rad će biti podijeljen u dva dijela. Prvi dio je istraživanje i znanstvena obrada pojedinačnih spomenika koji je preduvjet spoznaje urbanog razvoja cjeline a drugi je sinteza urbanističkog istraživanja Grada i planiranih naselja na području Dubrovačke Republike.

Također će se istraživati i pojedinačne građevine na Elafitima i na Mljetu. Istraživanja će se vršiti terenskim radom (dokumentiranjem postojećeg stanja, arheološkim i konzervatorskim istraživanjima) te istraživanjem u arhivu i proučavanjem recentne literature.

Istraživanja će rezultirati novim spoznajama o prostornom razvoju pojedinih građevina te o prostornom razvoju Dubrovnika.

Cilj istraživanja je sintetska obrada srednjovjekovne arhitekture i urbanizma Dubrovačke Republike. Budući da se u potpunosti prešlo na digitalni medij tijekom rada će se izraditi model dokumentiranja arheoloških i konzervatorskih istraživanja graditeljske baštine.

Kontinuirano će se u digitalnu kartu Dubrovnika unositi snimci arheoloških istraživanja, te će ona biti osnova za sva daljnja istraživanja urbanog razvitka.

Metode istraživanja odnosit će se na arhitektonsko snimanje, prikupljanje i ucrtavanje svih dosadašnjih arheoloških istraživanja urbane matrice, arhivska istraživanja, istraživanja objavljene literature te rezultatima konzervatorskih istraživanja u jedinstvenu podlogu. Posebno će se obraditi zanemareni i gotovo znanstveno neobrađivani drveni elementi na arhitekturi (vratnice) na stambenim i sakralnim građevinama povijesne jezgre. Kataloškom obradom drvenih vratnica u povijesnoj jezgri Dubrovnika pokazat će se pregled sačuvanih vratnica po pojedinim stilskim razdobljima. Na taj način će se evidentirati i pokušati zaštititi od devastacije, propadanja i nestajanja. Katalog bi trebao rezultirati zakonskom zaštitom tog sastavnog elementa arhitekture.

Očekivani rezultati odnose se na nove spoznaje o prostornom razvoju pojedinih građevina, njihovoj slojevitosti, izvornom izgledu te novim spoznajama o urbanom životu i razvitku Dubrovnika i dubrovačkog područja.

Značaj predloženih istraživanja je velik, ona su primijenjena jer su konzervatorska podloga za kasnije kvalitetne zahvate restauracije i obnove pojedinih građevina i cjelina.

Istraživanja i dokumentiranje koja se izvode na vrlo vrijednim spomenicima kulturne baštine, neizostavna su podloga za buduće projekte obnove.

Suradnici (domaći)

1. Mr. sc. **Allan Braun** – Arhitektonski fakultet
2. **Doroti Brajnov** – znanstveni novak; Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

3. **Miona Miliša Jakšić** – znanstveni novak; Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu
4. Dr. sc. **Duško Viočić** – Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu

5.1.1.6.12. Istraživanje korčulanske brodograđevne i plovidbene baštine

Voditelj: Prof. dr. sc. Roko Markovina, Fakultet strojarstva, elektrotehnike i brodogradnje Sveučilišta u Splitu

Sažetak

Korčulanska brodograđevna "škola" u drvu, bila je u prošlosti poznata diljem svijeta, kako po različitim vrstama i tipovima brodova te sigurnom prijevozu ljudi i dobara, tako i po svojoj kvalitetnoj konstrukcijskoj metodi zvanoj "Mezzaluna-buška", koja je do danas nedovoljno pojašnjena (bila je licenca svakog boljeg "kalafata"), a koja se odlikovala u dva temeljna pokazatelja: **bušci**, kojom su se nedvojbeno točno i sigurno, u odnosu na duljinu trupa broda, određivale glavne izmjere, njihovi međusobni odnosi, razmaci rebara, podizaj i izbačaj, oblik pramčane i krmene statve, preluk palube i sl. i **šestu** karakterističnom obliku pramčane i krmene forme rebara, određivanih sukladno namjeni broda, području plovidbe, stanjima mora i najčešćih vjetrova, a kojim su oblikom i kalafat i njegova brodica bili prepoznatljivi.

Pored toga, plovidba na ovim područjima, temeljem zadnjih ispitivanja artefakta iz Vele Špile (Vela Luka), nedvojbeno je postojala još u doba Mezolitika (X. – VIII. tisućljeće pr. Kr., plovidbenim pravcem Gargano – Palagruža – Korčula), a što je također još neistraženo. Danas su i brodogradnja i plovidba na ovom području praktično svedeni na "dva slova" i prijeti im zaborav. Ovim projektom, u okviru programa *Studia Mediterranea* istražile bi se osnovne forme, tipovi i vrste brodova, organizacija rada, tehnologija gradnje, alati i materijali koji su se koristili u gradnji, s posebnim osvrtom na konstrukcijsku metodu "mezzalunu" i njezino matematičko uporište, a na primjeru stare forme "korčulanske ribarice" (iz koje su forme izvedene pasara, guc, trajta, gajeta i leut) te novije forme zvane "motonave", a istražila bi se iskustva u formi i gradnji nedavno izgrađenih replika "karake" i "galijuna", brodova koje je koristio poznati korčulanski pomorac Marko Polo. Na koncu bi se izradio i pojmovnik karakterističnih brodograđevnih izraza i danas korištenih u jadranskoj i mediteranskoj brodogradnji, istražilo bi se i znanstveno definiralo: djelovanja vjetrova, tipovi korištenih jedara, suodnosi broda, vjetra i mora, mehanika gibanja pri korištenju vjetra, sila vjetra i valova koje djeluju na brod i jedro, postizavane brzine pri različitom jedrilju, a izvršila bi se i usporedba s današnjim brodovima na jedra. Konačno, znanstveno će se pojasniti svi relevantni čimbenici, koji su kroz povijest određivali brodogradnju i plovidbu ovoga značajnog hrvatskog i mediteranskog uporišta, sa popisom i životopisima poznatih obitelji, brodograditelja i pomoraca.

Suradnici (domaći)

1. Mr. sc. **Dario Ban** – IV Ci d.o.o.
2. Mr. sc. **Anica Kisić** – Pomorski muzej HAZU u Dubrovniku

3. Prof. dr. sc. **Radoslav Pavazza** – Fakultet strojarstva, elektrotehnike i brodogradnje, Sveučilište u Splitu.

5.2. Poslijediplomski studiji

5.2.1. Novi model poslijediplomskih studija

Novi model poslijediplomskih studija nužno je vezati za znanstvenoistraživački rad studenata. Voditelji projekata koji budu udovoljavali kriterijima za mentorstvo raspisat će natječaj za prijavu znanstvenih novaka na svojim projektima. Primljeni znanstveni novaci financirat će se iz Nacionalne zaklade za znanost. Planirani broj ECTS bodova za stjecanje specijalističkog ili doktorskog stupnja bit će raspoređen pdjednako na bodove koje će znanstveni novak stjecati u radu na projektu i pisanju završnog rada s jedne strane te na bodove koje će stjecati u nastavi ba Sveučilištu u Splitu ili na drugim sveučilištima.

5.2.2. Poslijediplomski studiji Kulturna antropologija Mediterana

U skladu sa sadržajem programa STUDIA MEDITERRANEA - INTERDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA, pokrenut ćemo poslijediplomske studije Kulturna antropologija Mediterana koji će biti po svojoj naravi interdisciplinaran i internacionalan. Velik broj stranih suradnika na 12 ponuđenih projekata osigurat će dostatnu nastavničku bazu za organizaciju nastave koja će se odvijati prema potrebi na engleskom jeziku kako bi se omogućilo uključivanje stranih studenata i nastavnika.

Model poslijediplomskog studija izradit će se u suradnji s Filozofskim fakultetom u Split buduću da program Studia Mediterranea uključuje najviše projekata sa ovog fakulteta, a i zbog karaktera istraživanja na području humanističkih i društvenih znanosti.

Kulturna antropologija Mediterana bila bi jedinstven studij u Hrvatskoj. Kulturna antropologija najširi je okvir za susret različitih struka ne samo iz područja humanističkih i društvenih znanosti. Ujedno takav obrazovni model školovao bi stručnjake vrlo široka spektra kompetencija, interdisciplinarno obrazovanih, stručnjaka koji bi mogli, s obzirom na raznolikost obrazovnih i znanstvenoistraživačkih sadržaja modelirati po svojoj volji svoj obrazovni profil.

5.2.3. Doktorski studiji

Organizirat će se u akademskoj godini 2007 / 2008 doktorski studij iz Kulturne antropologije Mediterana za znanstvene novake na svim projektima čiji će voditelji udovoljiti uvjetima za stjecanje statusa mentora. Student će na predavanjima steći približno polovinu od ukupnog broja od 180 ECTS bodova, a ostale bodove steći će radom na projektu te na konsultacijama i u izradi disertacije. Svoj obrazovni profil definirat će izborom teme za disertaciju.

5.2.4. Specijalistički studiji

Ovi studiji neće imati unaprijed zadano vrijeme trajanja jer će to zavisiti od svakog pojedinačnog obrazovnog modela koji može trajati od jednog do četiri semestra s većim ili manjim intenzitetom rada. Kulturna antropologija Mediterana nudi vrlo širok spektar obrazovanja za razne obrazovne profile i društvene potrebe u novinarstvu, politici, kulturi, turizmu. Osobito će se voditi računa pri pokretanju

specijalističkih studija o velikom a neiskorištenom potencijalu hrvatske kulturne i prirodne baštine kao potencijalu održivog razvoja, osobito u raznim tipovima takozvanog kulturnog ili edukativnog turizma.

5.3. Mediteranski opservatorij Palagruža

Već smo pokrenuli suradnju s Plovputom, vlasnikom svjetionika na Palagruži, radi zajedničke realizacije ideje međunarodnog istraživačkog opservatorija na Palagruži koji bi djelovao u sklopu Centra Studia Mediterranea.

Zamisao o međunarodnom opservatoriju na ovom pučinskom otoku temelji se na iskustvu dugogodišnjeg istraživanja arheologa Branka Kirigina (arheologija) i Joška Božanića (ribarstvo) na ovom pučinskom otoku te na spoznaji o njegovoj iznimnoj atraktivnosti i postojanju zgrade koja takvu aktivnost može omogućiti

U dogovoru sa Plovputom, vlasnikom svjetionika na Palagruži, organizirao bi se raspoloživi prostor svjetionika kao međunarodni opservatorij za istraživanje na području različitih znanstvenih disciplina: meteorologija, biologija, ihtiologija, ornitologija, geologija, hidrografija, arheologija, povijest, toponimija, nesologija.

Na prvom katu uredila bi se Arheološka zbirka nalaza s Palagruže, Botanička, Zoološka i Geološka zbirka Palagruže te Ribarska muzejska zbirka. Dva apartmana za profesore već su uređena te bi bilo potrebno urediti dormitorij za studente.

Na otoku postoji helidrom te je moguća helikopterska veza s Palagružom. Struja se dobiva generatorom, a voda i hrana dostavljaju se periodično s kopna brodom Plovputa.

Ovaj projekt planira se realizirati u kolaboraciji s talijanskim partnerom unutar programa INTERREG III A o čemu je već potpisan ugovor s talijanskim partnerom od strane voditelja aktualnog arheološkog projekta Branka Kirigina.

Svi studenti i nastavnici Programa SMED trebali bi provesti tjedan dan u Mediteranskom opservatoriju Pelagosa.

5.4. Virtualni ribarski muzej Jadrana

U Hrvatskoj ne postoji ni jedan ribarski muzej. Postojala je donedavno ribarska zbirka u Vrboskoj i postoji ribarska muzejska zbirka u Komiži (osnivač J.Božanić). Za hrvatsku etnologiju, ribarstvo je posve neistraženo područje nacionalne kulture.

Budući da projekt Joška Božanića Halieutica Adriatica, unutar programa Studia Mediterranea, baštini dugogodišnji rad i istraživačko iskustvo unutar Kulturne ustanove za istraživanje iskustva življenja s morem ARS HALIEUTICA (Komiža) koja ovom Projektu stavlja na raspolaganje svoj golem arhiv s dokumentima i građom iz dugogodišnjeg (25 godina) istraživanja hrvatske maritimne kulturne baštine, javila se ideja o utemeljenju VIRTUALNOG RIBARSKOG MUZEJA ADRIATIKA (VIRMA) u suradnji s ARS HALIEUTIKOM (Komiža), POMORSKIM MUZEJEM iz Dubrovnika, ZNANSTVENIM VIJEĆEM ZA POMORSTVO HAZU, BRODARSKIM INSTITUTOM u Zagrebu, sa ISTITUDO

DI RICERCA PER LA STORIA MARINARA PICENA (San Benedetto del Tronto), UNIADRION – virtualnim sveučilistem iz Ravenne.

Putem multimedijalne komunikacije, koja uključuje riječ (na hrvatskom i svjetskim jezicima), sliku, crtež, film i zvuk, posjetitelj VIRMA krenuo bi na put labirintom njegova virtualnog prostora i vremena birajući pritom smjer koji ga vodi informacijama i doživljajima prema njegovu interesu i na informativnoj razini za koju se sam opredijeli.

5.5. Vizualne komunikacije

Smatramo da je bitna vizualna prezentacija sadržaja rada Centra (rad na projektima, društvena javna aktivnost, virtualni muzej, opservatorij Palagruža, znanstveni skupovi, radionice, maifestacije). Stoga smo formirali jezgru budućeg tima za vizualnu komunikaciju koju čine:

1. Ivan Kolovrat (Umjetnička akademija u Splitu) savjetnik za komunikacije i marketing. Diplomirao na fakultetu primijenjenih znanosti u Wiesbadenu (FH-Wiesbaden, University of Applied sciences), Njemačka, smjer vizualnih komunikacija i komunikacijskog dizajna. Višegodišnje je radno iskustvo stekao u velikim marketinškim i reklamnim agencijama, u Njemačkoj, ali i kao samostalni savjetnik za mnoge poznate svjetske kompanije i agencije. Područje i težišta njegovog višegodišnjeg radnog iskustva zahtijevala su izrazitu fleksibilnost, projektni i timski rad pri izradi koncepcija, vizualizacija i razrade idejnih rješenja u različitim područjima komunikacije i marketinga, dizajna, fotografije, Internet tehnologije, filma i videa, itd. Održava mnoga predavanja sa temama kao npr. projekt management i realizacija, teorija i tehnologija boje i procesi produkcije u klasičnim i novim medijima, integracija i realizacija svih stupnjeva analogne i digitalne produkcije novih i klasičnih medija itd. Dobitnik je brojnih međunarodnih nagrada i priznanja.

2. Dinko Božanić, filmolog (Sveučilište Bologna, sudij DAMS) specijalizand na poslijediplomskom studiju "Storia e Storiografia Multimediale" na Università Roma Tre u Rimu, dobitnik prve nagrade za dokumentarni film na Festivalu dokumentarnog filma u Firenzi 2003. godine.

3. Darko Antičić Darko Antičić (Senior software engineer). Za vrijeme i nakon završenog obrazovanja pri Pomorskom fakultetu u Splitu elektrotehničkog smjera svoje radno iskustvo stječe u mnogim IT-Projektima u gospodarstvu kao i višegodišnjim IT-Projektima i stručnoj podršci pri Ekonomskom fakultetu u Splitu, Sveučilištu u Zadru, Pomorskom fakultetu u Splitu, Splitskom Veleučilištu, kao i Fakultetu za vanjsku trgovinu i turizam u Dubrovniku. Područja njegova višegodišnjeg radnog iskustva su utemeljena na razvoju novih i prilagodbi standardnih IT-rješenja potrebama za sveučilišne i obrazovne ustanove kao i za potrebe gospodarstva općenito. Težište njegova rada je analiza i software dizajn kompleksnih database sistema, kao i optimiranje, prilagodba i podrška istih u ekstremnim uvjetima primjene. Mnogi njegovi IT projekti i aplikacije riješeni su naprednim tehnologijama kao što su Visual Basic (VB), Visual C++, VBScript, JavaScript, COM, DCOM, NET tehnologija, MSSQL, Flash-Streaming tehnologijom (ActionScript) itd.

5.6. Izdavaštvo

5.6.1. Časopis Studia Mediterranea

Centar SMED organizirat će svake godine međunarodni znanstveni skup na kojemu će okupiti suradnike sa svih projekata i publicirati časopis Studia Mediterranea na hrvatskom i engleskom jeziku.

5.6.2. Biblioteka Studia Mediterranea

Centar će pokrenuti i svoju biblioteku za publiciranje knjiga koje će nastati kao rezultat istraživanja u okviru istraživačkih projekata programa Studia Mediterranea. U petogodišnjem razdoblju trajanja Programa očekujemo tiskanje najmanje 50 znanstvenih knjiga koje će nastati kao rezultat istraživanja unutar 12 projekata koje okupljaju ukupno 95 suradnika.

5.6.3. Newsletter i WEB-stranica

Centar će povremeno 2-3 puta godišnje izdavati informativni bilten Studia Mediterranea - Newsletter na hrvatskom i engleskom jeziku. Tim biltenom održavat će povezanost među brojnim suradnicima, omogućit će njihovu informiranost i održavati koheziju grupe.

Posebnu pažnju poklonit će se kreiranju i održavanju web-stranice centra SMED na kojoj će se predstaviti cjelokupna aktivnost centra, rad na projektima, komunikacija sa sveučilišnom i društvenom zajednicom.

6. ORGANIZACIJA SMED-a

6.1. Zaposlenici

Ideja SMED utemeljena je na principu korištenja postojećih kadrovskih i materijalnih resursa Sveučilišta. U tom smislu SMED je s jedne strane iznimno jeftin, a s druge ima poziciju s koje može angažirati velik znanstvenoistraživački potencijal i financijska sredstva za svoje organizacijsko funkcioniranje i istraživačku djelatnost pretežno iz otvorenih europskih fondova namijenjenih zemljama kandidatima za pristup u EU. Da bi to bilo moguće potrebna je inicijativna pomoć Sveučilišta radi konstituiranja Centra i njegova stavljanja u pogon.

Centar bi trebao za početak imati samo zaposlenike koji osiguravaju njegovo organizacijsko i administrativno funkcioniranje, a istraživači bi bili sa Sveučilišta u Splitu te sa drugih hrvatskih sveučilišta i iz inozemstva.

6.1.1. Pročelnik Centra

Centar bi imao pročelnika koji se bira na mandatno razdoblje od 2 godine s mogućnošću reizbora. Pročelnik Centra podliježe svim propisima Sveučilišta određenim Statutom sveučilišta te pravilniku o radu koji će se napraviti u proceduri konstituiranja Centra.

Pročelnik donosi program rada i predlaže ga Stručnom vijeću Centra kojega čine svi voditelji programa i projekata u Centru te prorektori za znanost svih fakulteta čiji su projekti uključeni u programe SMED. Pročelnik je odgovoran rektoru Sveučilišta koji ga imenuje na pročelničku funkciju.

Predlažemo rektoru sveučilišta da odmah imenuje za privremenog pročelnika Centra u osnivanju prof. dr. Joška Božanića koji bi činom imenovanja i potvrde tog imenovanja od strane Senata preuzeo obavezu konstituiranja Centra u najkraćem roku.

Predlažemo da profesor Božanić ima kumulativno radno vrijeme: 80 % kao zaposlenik Centra i 20 % kao zaposlenik Filozofskog fakulteta.

Prof. dr. Joško Božanić pored znanstveno-nastavnih kompetencija za vođenje ovakva posla ima i organizacijsko iskustvo pročelnika Odjela za humanističke znanosti od 2001. do 2005. te iskustvo privremenog dekana Filozofskog fakulteta u osnivanju 2005. godine. Osim toga prof. Božanić je pokretač i voditelj programa **Studia Mediterranea - interdisciplinarna istraživanja** koji bi se realizirao unutar Centra i organizator i voditelj projekta svjetske reputacije Falkuša.

6.1.2. Voditelj poslijediplomskih studija

Već ove 2006. godine započeo bi posao na pripremi poslijediplomskog studija Kulturna antropologija Mediterana. Do kraja ove godine nužno je pokrenuti program za curriculum doktorskih i specijalističkih studija unutar Tempus programa i artikulirati nov poslijediplomski studij u Hrvatskoj iz kulturne antropologije.

Taj posao pročelnik bi povjerio znanstvenoj savjetnici Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba dr. Silvi Mežnarić koja je bila suradnica na izradi programa Studia Mediterranea i koja je voditeljica predloženog projekta u sklopu našeg Programa: Penelopa: Ženska strana mediteranskog univerzuma - Antropološke studije.

Na taj način Sveučilište bi dobilo vrhunskog stručnjaka, s velikim međunarodnim istraživačkim i nastavnim iskustvom, eksperta za pokretanje projekata i pokretanje studijskog curriculumuma.

Pritom je moguće postojeću plaću koju daje Ministarstvo za dr. Silvu Mežnarić Institutu za migracije i narodnosti iz Zagreba usmjeriti na Sveučilište u Splitu.

Podaci iz cv S. Mežnarić:

S. Mežnarić znanstveni je savjetnik u Institutu za migracije i narodnosti u Zagrebu. Njene organizacijske sposobnosti dokazuju sljedeće aktivnosti i uloge:

1. Organizacijski direktor - IUC Dubrovnik (1997 - 2006);
2. Organizator i predavač na Summer School, Northwestern University, Center for International and Comparative Studies i Filozofski fakultet u Splitu;
3. Organizator i glavni istraživač u HEG (Humanitarian Expert's Group) skupa sa HURIDOCS, Genova i Oxford Refugee Center, Oxford;

Glavni organizator na međunarodnim konferencijama: Exporting Liberalism, IUC Dubrovnik (2004); Gendered Migration, Sex, Work and Exploitation. Trafficking with Women and Prostitution - European Project (Zagreb 2005); Glavni organizator prvog privatnog hrvatskog sveučilišta: Sveučilište za management u Varaždinu.

6.1.3. Poslovna tajnica Centra

Za poslovnu tajnicu Centra predlažemo sadašnju novakinju na studiju Anglistike na Filozofskom fakultetu - Jelenu Novaković. Ona je odustala od disertacije te će joj ugovor s Ministarstvom za posao znanstvene novakinje isteći krajem travnja. Jelena Novaković drži sada vježbe na Anglistici, a diplomirala je na Sveučilištu u Seattle-u u USA. Već tri mjeseca radi na poslovima tajnice programa STUDIA MEDITERRANEA i to vrlo uspješno. Na tom se poslu istakla kao dobar organizator

te osobito vrhunskim znanjem engleskoga jezika što će ovom Centru biti od iznimne važnosti.

Odlukom o prihvaćanju inicijative za formiranje Centra, bilo bi nužno da Sveučilište odmah osigura radno mjesto tajnice Centra u osnivanju jer su poslovi na pripremi već počeli prije tri mjeseca, a upravo ulazimo u travanj do konca kojega Jeleni Novaković prestaje radni odnos s Ministarstvom znanosti te je njeno zapošljavanje urgentno.

6.2. Informatička podrška

Za uspješan rad Centra i koordinaciju unutar njegova Programa koji obuhvaća oko stotinu suradnika nužna je kvalitetna informatička mreža koja uključuje sve sudionike i institucije te omogućuje stvaranje baza podataka za sve projekte koji će se ostvarivati kroz Program SMED-a. Za početak rada SMED-a ova će se djelatnost osigurati kroz vanjsku suradnju, ali kada se djelatnost SMEDA razvije nužno je osigurati profesionalni rad na održavanju i razvoju komunikacijskog sustava.

Organizator komunikacijske mreže bit će ing. **Darko Antić**, informatički stručnjak koji priprema poseban informatički komunikacijski sustav za SMED.

6.3. Administracija SMED-a

S obzirom da program Studia Mediterranea uključuje blizu stotinu suradnika u dvanaest projekata, nužna je kvalitetna administrativna podrška koju u početku nije nužno osigurati kroz zapošljavanje, već kroz honoraran rad sveučilišne administracije ili angažiranjem vanjskog servisa. Kada se SMED razvije nužno je osigurati vlastitu administraciju.

6.4. Organizacijska tijela SMED-a

6.4.1. Stručno vijeće SMED-a

Prema čl. 67. st. 4. članovi Stručnog vijeća jesu svi nastavnici i znanstvenici koji sudjeluju u djelatnostima Sveučilišnog studijskog centra. Stručno vijeće brine o realizaciji istraživačkih projekata, koordinira radom projekata, brine o znanstvenim novacima uključenim u projekte, osigurava optimalne uvjete za istraživačku djelatnost.

6.4.2. Vijeće za poslijediplomske studije

Konstituirat će se i posebno Vijeće za poslijediplomske studije koje će kreirati specijalističke i doktorske studijske programe Kulturna antropologija Mediterana. Ovo vijeće koordinirat će izradu elaborata poslijediplomskog studija i pripremiti svu dokumentaciju za aplikaciju ovog programa unutar programa Tempus krajem 2006. godine. Vijeće za poslijediplomske studije konstituirat će i organizirati poslijediplomske studije.

6.4.3. Savjet SMED-a

Savjet SMED-a jest njegovo savjetodavno tijelo, a čine ga ugledni pojedinci sa Sveučilišta u Splitu, iz kruga uglednih javnih djelatnika u znanosti i kulturi iz Hrvatske i inozemstva.

7. PROSTORNI I MATERIJALNI UVJETI RADA

7.1. Prostor

U vremenu konstituiranja SMED-a dovoljan je sadašnji prostor koji je za njegov rad stavio na raspolaganje Filozofski fakultet. Da bi se SMED mogao razvijati i pokrenuti sve svoje aktivnosti nužno je osigurati adekvatan prostor. Stoga predlažemo Sveučilištu da zatraži od Grada Splita prostor koji sada služi kao skladište za knjige Gradske knjižnice, a to je 4. kat u zgradi na Peristilu iznad prostorija Instituta Ivan Pilar.

7.2. Materijalna sredstva za rad

7.2.1. Fonetski studio

Projekt J.Božanića raspolaže Fonetskim studiom na Filozofskom fakultetu u Splitu sa kompletnom opremom za studijsko i terensko snimanje i obradu zvuka. Ovaj upravo osnovan Studio bit će u funkciji Filozofskog fakulteta u programa Studia Mediterranea. Dragocjen je za više projekata unutar programa Studia Mediterranea s obzirom na mogućnost stvaranja baza podataka na temelju istraživačkog rada na terenu pri istraživanju usmene predaje, dijalekata, leksika i anketiranju.

7.2.2. Informatička oprema

Za početak rada Centra nužno je odmah nabaviti 4 PC-a, printer, skener i fotokopirni aparat.

U sljedećem koraku nužno je osigurati poseban server i osnovnu kapitalnu opremu radi funkcioniranja sustava. Tu opremu zatražit ćemo od Ministarstva znanosti javljanjem na aktualni natječaj za nabavku sitne i srednje te kapitalne opreme za znanstvenoistraživačke projekte te ćemo zamoliti rektora Sveučilišta da na prioritetnoj listi dodijeli prioritet zahtjevu za opremu našeg programa..

8. FINANCIRANJE CENTRA STUDIA MEDITERRANEA

8.1. Načela financiranja

Centar SMED pokreće se s pretpostavkom da će Sveučilište u Splitu osigurati osnovna sredstva za pokretanje ove institucije koja s obzirom na obim predviđenog znanstvenog rada i svoju umreženost i povezanost sa desetinama stranih institucija vrlo brzo došla u poziciju da se može samofinancirati.

8.2. Minimalna financijska sredstva za početak rada

8.2.1. Plaće

Ideja Centra utemeljena je na strategiji da se započne rad s minimalnim sredstvima te da se omogući rast vlastitom aktivnošću. Ta minimalna sredstva za početak rada jesu: Plaća pročelniku (80 % radnog vremena za pročelnički posao na Sveučilištu, 20 % na Filozofskom fakultetu na nastavnu djelatnost); plaća organizatoru poslijediplomskih studija (uz mogućnost da se postojeća plaća znanstvenom savjetniku u Institutu za migracije i narodnosti prenese na Sveučilište u Splitu za centar SMED); plaća za poslovnu tajnicu SMED-a.

8.2.2. Informatička oprema za početak rada

Četiri PC, 2 printera, skener, fotokopirni aparat, software - cca. 40.000 kn.

8.2.3. Kancelarijska oprema

Namještaj za tri sobe, potrošni materijal, ostalo - cca 55.000 kn.

8.3. Izvori financiranja

Hrvatska je što se znanosti tiče već punopravna članica EU. To znači, da se mogu istraživači aktivno uključiti u sve projekte već ovog sadašnjeg 6.okvirnog programa, a uskoro i u 7.okvirni program. EU ne financira "infrastrukturu" ili postavljanje novih centara. Sve se financira na osnovi projekata. Pristup aktualnim natječajima imamo na adresi: <http://cordis.europa.eu.int/en/home.html>

8.3.1. Sveučilište u Splitu

8.3.1.1. Plaće

Osigurat će sredstva za plaću: za pročelnika Centra kojio će biti zaposlen u kumulativnom radnom odnosu (80 % u Centru, 20 % na matičnom fakultetu); za voditeljicu poslijediplomskog studija postojeća plaća koju daje Ministarstvo znanosti bit će usmjerena na Sveučilište u Splitu zbog promjene radnog mjesta. Sveučilište u Splitu otvorit će radno mjesto za poslovnu tajnicu Centra Jelenu Novaković.

8.3.1.2. Materijalna sredstva

Sveučilište će osigurati će osigurati osnovna materijalna sredstva za početak rada: 4 PC.a, skener, 2 printera, fotokopirni aparat, potrošni kancelarijski materijal, prostor za rad u dogovoru s Filozofskim fakultetom i Gradom Splitom.

8.3.2. Ministarstvo znanosti

8.3.2.1. Prihod od Programa

Očekujemo od Ministarstva da će prihvatiti financiranje programa STUDIA MEDITERRANEA za koji je prema financijskom planu predviđeno da se dobije od Ministarstva godišnje 3.951.706,25. Od tog iznosa 10 % bi pripalo Centru za hladni pogon i administrativne troškove, dakle 395.170,62 kuna.

8.3.2.2. Prihod za znanstvenu opremu

Centar će se svake godine prijavljivati na natječaj za opremanje svojih projekata i hladnog pogona sitnom, srednjom i kapitalnom opremom.

8.3.2.3. Znanstveni skupovi i publikacije

Program Studia Mediterranea svake će godine organizirati znanstveni skup za koji će tražiti pomoć od Ministarstva znanosti.

Također Program će se svake godine natjecati na natječajima za sufinanciranje znanstvene knjige.

8.3.3. Nacionalna zaklada za znanost

Kad se pokrene poslijediplomski studij u okviru Centra, zatražit ćemo od Zaklade za znanost plaće za sve znanstvene novake koji će biti zaposleni na znanstvenim projektima i uključeni u poslijediplomske specijalističke ili doktorske studije.

8.3.4. Konzorcij centra STUDIA MEDITERRANEA

S obzirom na velik broj različitih istraživačkih projekata unutar programa SMED upućeni smo na to da na tržištu tražimo partnere za pojedine projekte čije istraživanje može biti zanimljivo raznim partnerima. Sigurni smo da projekti sadašnji ili budući u Gradu Splitu i Županiji mogu interferirati s našim projektima i da od našega istraživanja mogu imati koristi što je motiv za suradnju i financijsku potporu našem Centru. Takav konzorcij koji bi bio obostrano interesno motiviran ponudit će nov kvalitet odnosa između gospodarstva, državne uprave na razini Grada i Županije s jedne strane i s druge strane istraživačkog programa koji naš Centar pokreće.

8.3.5. Jadranska euroregija

Jadranska euroregija u osnivanju posebno je zanimljiv partner za SMED. Ova transregionalna jadranska euroregija najavila je istraživanje jadranske kulture, a to je upravo sadržaj našega programa STUDIA MEDITERRANEA. Čim ova nova politička formacija bude etablirana, uspostaviti ćemo kolaboraciju i ponuditi niz projekata valorizacije jadranske kulturne i prirodne baštine.

8.3.6. Europski fondovi i programi

8.3.6.1. Tempus

Ove godine napraviti ćemo program poslijediplomskog studija iz Kulturne antropologije Mediterana i zatražiti financiranje u trogodišnjem razdoblju s iznosom od cca 500.000 eura.

8.3.6.2. Euromed

8.3.6.3. Interreg III A

Već je potpisan ugovor između projekta koji vodi prof.dr. Branko Kirigina (uključen u naš program SMED) i INTERREG III A u visini od cca 50.000 eura.

8.3.6.4. Framework 6

8.3.6.5. Framework 7

8.3.6.6. CARDS

8.3.6.7. UNESCO

8.3.6.8. WWF FOR NATURE

8.3.6.9. Diplomatska predstavništva

Osobito očekujemo pomoć od talijanskog diplomatskog predstavništva zbog zajedničkih projekata u istraživanju jadranske kulture.

8.3.7. Partneri

Program Centra realizirat će se i kroz partnerstvo s drugim znanstvenim i kulturnim institucijama. Planirana je suradnja s Istituto di Ricerca delle Fonti per la Storia della civiltà' Marinara Picena, S. Benedetto del Tronto, Italija, Uniadrión - virtualno sveučilište u Ravenni, Università di Teramo, Universidad

Lusofona iz Lisabona itd. Sa svim partnerima pokrenut će se zajednički projekti koji će se financirati iz europskih fondova.

9. MJERLJIVI ISHODI

9.1. Publikacije

Angažiranje velikog broja suradnika na 12 projekata programa SMED omogućit će publiciranje niza znanstvenih monografija iz područje humanističkih i društvenih znanosti. Očekujemo da će se u periodu trajanja programa SMED pojaviti od 30 - 40 znanstvenih monografija i po dvadesetak znanstvenih radova objavljenih u našem znanstvenom časopisu koji ćemo pokrenuti.

9.2. Virtualni ribarski muzej Jadrana

U suradnji sa Istituto di Ricerca delle Fonti per la Storia della civiltà' Marinara Picena, S. Benedetto del Tronto i Jadranskom Euroregijom planiramo utemeljiti Virtualni ribarski muzej Jadrana na temelju dosadašnjeg integralnog istraživanja jadranske maritimne baštine i sustavnog istraživanja koje planiramo realizirati unutar ponuđenog projekta Halieutica Adriatica - Filološka i antropološka istraživanja jadranske kulture (voditelj: J. Božanić).

9.3. Mediteranski opservatorij Palagruža

Namjeravamo u već dogovorenoj kolaboraciji s Plovputom iz Splita organizirati u svjetioniku Palagruže međunarodni opservatorij za nesološka istraživanja (grč. nesos = otok).

9.4. Poslijediplomski studiji

Od 2007/8 namjeravamo pokrenuti međunarodni poslijediplomski studij na specijalističkoj i doktorskoj razini iz meditranske kulturne antropologije na kojemu bi predavao niz uglednih domaćih i stranih predavača, suradnika na našim projektima: prof. dr. **Predrag Matvejević** (La Sapienza); prof. dr.sc. **Wachtel, Andrew** – Northwestern University, USA; prof. dr. **Steven Krauwer** (Universiteit Utrecht, Nizozemska); prof. dr. **Zoran Roca** (Universidad Lusofona, Lisabon); prof. dr.sc. **Pamela Ballinger** (Bowdoin College, Brunswick, USA); prof. dr. sc. **Maria Lucia de Nicolò** (Facolta di conservazione dei Beni Culturali, Università di Bologna – Sede di Bologna, Italija); 5. Prof. dr. sc. **Vincent Gaffney** (Institute of Archaeology and Antiquity, University of Birmingham, Engleska); prof. dr. sc. **Alan Johnston** (Institute of Archaeology, University College London, Engleska); prof. dr. sc. **Božidar Slapšak** (Oddelek za arheologiju, Filozofska fakulteta v Ljubljani, Slovenija); prof. dr. sc. **Grazia Semeraro** (Dipartimento di beni culturali Università degli studi di Lecce, Italija); prof. dr. sc. **Phillipe Della Casa** (Abteilung Ur – und Fruhgeschiche, Sveučilište u Zürichu, Švicarska); prof. dr. sc. **Brian Bass** (Abteilung Ur - und Fruhgeschiche, Sveučilište u Zürichu, Švicarska); dr. sc. **Dora Katsonopoulou** – The Paros and Cyclades Insitute of Archaeology, Paros/ Atena; prof. dr. sc. **Alessandro Montanari**; Osservatorio geologico di Coldigioco, Ancona, Italija itd.

10. PRESTANAK POSTOJANJA

Predviđeno vrijeme trajanja programa Studia Mediterranea jest 5 godina. To je razdoblje unutar kojega bi se trebao etablirati i razviti Centar SMED kao centar koji bi trebao razgranati istraživačku djelatnost na svim predviđenim područjima i ostvariti razgranatu kolaboraciju sa predviđenim i drugim institucijama koja će tijekom rada postati zanimljive za suradnju i kolaboraciju.

Ukoliko se ne ostvare minimalni uvjeti za rad ili ako se u roku od 2 godine ne postignu mjerljivi rezultati koji bi opravdali rad Centra, Centar prestaje s radom a program Studia Mediterranea preuzima ili Sveučilište u Splitu ili Filozofski fakultet s obavezom upravljanja i organizacije.

11. UKLAPANJE PROGRAMA CENTRA SMED U STRATEGIJU ISTRAŽIVANJA U RH

11.1. Strategija razvoja Sveučilišta u Splitu

Koncepcija Centra SMED sukladna je ideji integriranog sveučilišta. Naime programska organizacija na razini sveučilišta s idejom interdisciplinarnog povezivanja istraživačkih područja imperativ je vremena i zahtjev koji proizlazi iz temeljnih postavki započete reforme znanosti visokog obrazovanja u RH. Ovakav model znanstvenoistraživačke i studijske institucije na Sveučilištu u Splitu mogao bi postati pilot-modelom za druge slične inicijative koje će se pojaviti na Sveučilištu.

11.2. Dugoročni strateški pravci istraživanja Ministarstva znanosti RH

Program centra SMED referentan je dugoročnim strateškim pravcima istraživanja Ministarstva znanosti RH i to pod točkama 2, 5 i 8.

Točka 2 - Program kao mediteranski interdisciplinarni studij po svom je temeljnom određenju vezan za *Jadransko more, obalu i otoke*. Program je definiran kao studij koji bi trebao svojim istraživačkim i promidžbenim radom doprinijeti europskoj valorizaciji hrvatskog litoralnog i insularnog prostora u europskom kontekstu.

Točka 5 - Program uključuje tim eksperata za informatiku i vizualne komunikacije koji će za potrebe istraživanja i prezentacije rezultata pripremiti i organizirati informatičku podršku i razviti mrežu za povezivanje svih suradnika i voditelja projekata te omogućiti globalnu umreženost Programa. Na području informatičke tehnologije ponuđen je veliki izazov stvaranjem Virtualnog halijeutičkog muzeja na Jadranu.

Točka 8 – Program obuhvaća područja humanističkih i društvenih znanosti i na tim područjima istražuje mediteransku komponentu hrvatske nacionalne kulture koja je do sada bila zanemarena i marginalizirana. Program se temelji na hipotezi da je litoralna i insularna Hrvatske važna komponenta identiteta Hrvatske kao mediteranske zemlje.

11.3. Kratkoročni strateški pravci istraživanja RH

Program SMED referentan je i kratkoročnim strateškim pravcima istraživanja u RH.

Točka 1 - Program obuhvaća sve osnovne aspekte istraživanja maritimne Hrvatske na područjima humanističkih i društvenih znanosti. Istražuje se Jadran kao prostor jedinstvene transetničke adrianske kulture. Istražuje se najdragocjeniji i

najatraktivniji hrvatski prostor - prostor Jadrana u dijakronijskoj i sinkronijskoj perspektivi s uvijek prisutnom idejom održivog razvoja.

Točka 2. Afirmira se mediteransko iskustvo tradicionalne prehrane (koja danas postaje svjetski trend). Program će svakako doprinijeti europskoj valorizaciji jadranskog prostora kao prirodne oaze zdravog življenja koju valja sačuvati za buduće generacije.

Točka 4. Naša prethodna istraživanja i prezentacija Hrvatske kao maritimne zemlje već su dala velik doprinos promidžbi njena mediteranskog karaktera. Na to istraživanje nadovezuje se naš Program koji svakim svojim projektom doprinosi otkriću dosad zanemarenih vrijednosti hrvatskog nacionalnog identiteta.

12. UVJETI PREDLAGAČA PREMA SVEUČILIŠTU I MINISTARSTVU ZNANOSTI

12.1. Zahtjev Sveučilištu za zapošljavanje djelatnika

Osigurati zapošljavanje pročelnika, organizatora poslijediplomskih studija i poslovne tajnice na način koji je gore predložen. Do registracije Centra na trgovačkom sudu nužno je zaposliti pročelnika i tajnicu Centra SMED u osnivanju koji moraju u najkraćem roku osigurati sve pretpostavke za početak rada Centra.

12.2. Prostor i oprema

Sveučilište će osigurati najmanje 3 sobe s adekvatnim namještajem, informatičku opremu (kako je gore specificirano), telefon, faks i kasnelarijski potrošni materijal.

12.3. Administracija Centra

Nužno je da Sveučilište preuzme obavezu administrativnih i računovodstvenih poslova Centra dok Centar ne počne ostvarivati prihode od projekata i iz drugih izvora financiranja, kada bi Centar preuzeo obavezu samostalnog financiranja administrativne djelatnosti.

12.4. Plaća za organizatora poslijediplomskih studija

S obzirom da postoji spremnost znanstvene savjetnice sociologinje Silve Mežnarić da prijeđe u Split s radnim mjestom organizatora poslijediplomskih studija u okviru centra SMED, tražimo od Ministarstva da uz suglasnost Instituta za migracije i narodnosti usmjeri plaću Silve Mežnarić sa Instituta na Sveučilište u Splitu.

13. RECENZENTI

Radi interne evaluacije ovog Elaborata za osnivanje sveučilišne podružnice STUDIA MEDITERRANEA - SVEUČILIŠNI STUDIJSKI CENTRA ZA INTERDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA, predlažemo sljedeće recenzente:

13.1. Prof. dr. ANDREW BARUCH WACHTEL

Bertha and Max Dressler Professor of the Humanities
Dean, The Graduate School
Director, Center for International and Comparative Studies
1902 Sheridan Road
Evanston, IL 60208-4005
Phone: (847) 467-1970

Fax: (847) 467-1996
a-wachtel@northwestern.edu
<http://www.slavic.northwestern.edu/faculty/wachtel.html>

13.2. Prof. dr. Predrag Matvejević, profesor južnoslavenskih književnosti na sveučilištu Sorbona u Parizu i La Sapienza u Rimu

matvejevic@mclink.it
Tel. 0039063728043

13.3. Akademik Josip Lisac, dijalektolog i pročelnik Odjela za kroatistiku u slavistiku na Sveučilištu u Zadru.

jlisac@unizd.hr
http://www.unizd.hr/odjeli/kroatistika-slavistika/kroatistika/josip_lisac.html
Tel. 023200503 091 571 02 40